Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צײטונג

Nr. 212	Łódź, Wtorek 10 września 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז. דינסטאג ה׳ אלול תרפ״ט	№ 212

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

לאדזשער שטאט-ראט ווערט פונאנדערגעלאזט?

אלס קאמיסאר זאל זיין בעשטימט דער. סאלאנסקי

װארשא, 9. (טעלעפאניש) ווי מיר דערוויסען זיך פון א זיכערער קוועלע, האט דאס אינערן-מיניסטעריום בעשלאסען פונאנדערצולאזען דעם לאדזשער מאגיסטראט און לאדזשער שטאט-ראט און צו בעשטימען א רעגירונגס-קאמיסאר. אלס קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער. סאלאנסקי, א פערטרעטונגס-מאן פון די לאדזשער גרויס-אינדוסטריעלער. ה׳ סאלאנסקי איז בעת די וואהלען צום סיים רעגירט געווארען מצד די גרויס אינדוסטריעלער אלס זייער קאנדידאט און געהערט צום אומפארטייאישען בלאק (בעבע).

אין די קרייזען פון מאגיסטראט, וואו מיר האבען אנגעפרעגט וועגען דעם ענין האט מען אונז ערקלערט, אז דארט ווייסט מען וועגען דעם גאר נישט, ווייל אז די לעצטע צייט האט מען וועגען דעם נישט גערעדט און קיין שום זאך האט נישט געקענט ארויסרופען די ראזינע בעשטימונג

די באמבעס אין לעמבערג

לעמבערג, 9. טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי ס׳האט ארויסגעוויזען די אויספארשונג, איז דער שרפה אויפ׳ן לעמבערגער וואקזאל ענטשטאנען, צוליב׳ן אויפרייס פון א באמבע. אין קילינסקי-פארק האט מען געפונען נאך א באמבע, וועלכע האט אנגעהויבען צו ברענען צווישען די ביימלעך. וואס איז מסתם אין איילעניש איבערגעלאזט געווארען.

הײנט ערעפנונג פון דער כנסי׳ גדולה אין וויען

וויען, 9. (יט״א טעלעגראפיש) מארגען (היינט) עפענט זיך דא דער אלוועלטליכער קאנגרעס פון די ארטאדאקסישע יודען. (כנסיה גדולה).

אין צענטער פון דער אויפמערקזאמקייט געפינען זיך די צוויי דעלעגאטען פון ארץ-ישראל. גבריאל אדלער פון תל אביב און רוב מאקען פון חברון, איינער פון די יעניגע, וואס זענען לעבען געבליבען נאך דער שחיטה אין חברון. פיל פון זייערע וועהלער לעבען שוין נישט.

פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא

בריאן רעפערירט זיין פלאן אין גענף

גענף, 9. (אטע) דער פראנצויזישער פרעמיער בריאן האט היינט אויפגענומען אויף א פריהשטיק די פיהרער פון די אייראפעאישע דעלעגאציעס, פאר וועלכע ער האט ענטוויקעלט דעם געדאנק וועגען פעראייניגטע שטאטען פון אייראפע (פאן-אייראפע), אין פריהשטיק האבען אנטיילגענומען מ.ט. שטרעזעמאן, דער ענגל. אויסערן-מיניסטער הענדערסאן, גראף אפאני א. א. בריאן האט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון א צוזאמענארבייט פון אלע אייראפעאישע מלוכות אויפ׳ן ווירטשאפטליכען [illegible] געביט.

אלע אנוועזענדע זענען מסכים געווען, אז דער צוזאמענשלוס פון די אייראפעאישע מלוכות דארף מיט גארנישט ענדערען די אויפגאבען פון פעלקער-בונד, נאר פערקעהרט, דארף פארקומען אין די ראהמען פון פעלקער-בונד.

ס׳איז בעשלאסען געווארען, אז די פראנצויזישע רעגירונג זאל אויסארבייטען א גענויעם מעמאריאל וועגען דער פראגע און זאל איהם פונאנדערשיקען צו אלע מלוכות, און אז אויף דער סעסיע פון פעלקער-בונד אין יאהר 1930 זאל פארקומען א גראנדקענאוויסטיש וועגען דער פראגע.

צום טויט פערמשפטער פאגראמשטשיק אנטלאפען פון טורמע

מאסקווע, (יט״א) יעפים רערגאל, איינער פון די צוויי פאגראמטשיקעס, וועלכע זענען פאר־רינע וואך פערארטיילט געווארען דורך דעם קרייז־געריכט אין מאריופאל צו טויט - שטראף פארן ארגאניזירען אן אנפאל אויף א יודישע קאלאניע, איז ענטלאפען פון תפיסה.

די מאכט נעמט אן מיטלען צו געפינען דעם פערמשפט׳ן. מען גלויבט, אז ער בעהאלט זיך אויס אין איינע פון די ארומיגע דערפער ביי אנטיסעמיטישע פויערים, וואס האבען צוזאמען מיט איהם זיך בעטיילינט אין מאכנא׳ס ארמיי.

פוילען ווידער געוועהלט אין ראט פון פעלקער-בונד

די רעדע פון דייטשען אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאנ׳ען

גענף, 9. (א. ט .אג.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקער-בונד האט געהאלטען א רעדע מ.נ. שטרעזעמאן, דער דייטשער אויסערן-מיניסטער האט דעם גרעסטען טייל פון זיין רעדע געווידמעט דער מינדערהייטען-פראגע, בעהאנדלענדיג דעם ענין פיל רוהיגער, ווי ר׳האט דאס געטאן בשעתו ביי דערזעלבער פראגע. ער האט אויך ארומגערעדט די פראגע וועגען פאן-אייראפע, הויפטזעכליך פון ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט.

גענף, 9. (א. ט. אר) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקער-בונד זענען פארגעקומען וואהלען פון די נישט שטענדיגע מיטגלידער אין ראט פון בונד, פוילען האט אויך ווייטער בעקומען אן ארט אין ראט (מיט 50 שטימען).

גענף, 9. (א. ט. או.) היינט איז פארגעקומען די פייערליכע גרונד־שטיין־לעגונג פאר א נייעם פאלאץ פון פעלקער-בונד.

130 קרבנות

שטאקהאלם, 9 (אטע) בעת דעם גרויסען אומגליק מיט דער שיף „קורל“ ביי טאמערפארס זענען אומגעקומען 130 פערזאן. גאנץ פינלאנד געפינט זיך אין טרויער.

סיים-קלובען ווילען וויסען דאס פראגראם

פון דער פארשטעהענדער קאנפערענץ מיט דער רעגירונג

װארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די סיים-קלובען האבען זיך געווענדעט צום סיים-מארשאלעק דאשינסקי מיט אן אנפראגע מיט וואס פאר א פראגראם עס ווערט צונויפגערופען די מיטוואכדיגע זיצונג. נישט וויסענדיג דעם פראגראם פון דער זיצונג און וואס פאר א פראגען ס׳וועלען דארט בעהאנדעלט ווערען קענען זיי נישט אננעמען קיין בעשלוסען, דער סיים מארשאלעק האט צוגעזאגט צו ופערשטענדיגען זיך מיט׳ן פרעמיער מיניסטער און אויף מארגען צו געבען תשובה.

װארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די בעראטונג פון די לינקע סיים-קלובען האט קיין בעשלוס וועגען דער מיטוואכדיגער זיצונג פון די סענאטארען נישט אנגענומען.

ווען מען האט אנגעפרעגט דעם סיים-מארשאלעק דאשינסקי, פארוואס ער האט נישט איינגעלאדען צו דער בעראטונג דעם אוקראינער סיים-קלוב, האט ער געענטפערט, אז ער האנדעלט לויט געוויסע אינסטרוקציעס, וועלכע ער האט בעקומען און אז די בעראטונג ווערט צוזאמענגערופען נישט לויט דער איניציאטיוו און נישט אויפ׳ן טעריטאריום פון סיים.

די ענדעקעס האבען זיך געווענדעט צום סיים-מארשאלעק אז ער זאל די בעראטונג צוזאמענרופען אין לאקאל פון סיים, האמאלס וועלען זיי אויך קענען אנטיילנעמען.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז מיר נישט אויספיהרען די בעשלוסען פון בעקער-צעך, ווערט ה׳

יוסף לאזינגער אלעקסאנדריסקא 24

אויסגעשלאסען אלס מיטגליד פון בעקער-צעך.

עלטסטער פון בעקער-צעך משה פאזנאנסקי

אכטונג, האנדווערקער!

מיר מאכען בעקאנט אלע די, וואס האבען זיך איינגעשריבען אויפ׳ן פוזנער אויספלוג, אז געוויסע מעלדונגען וועגען דעם אויספלוג וועלען זיי בעקומען צוגעשיקט אהיים.

גלייכצייטיג זעגען מיר מודיע אלע אונזערע מיטגלידער און סימפאטיקער, אז דער טערמין פון אויספלוג איז בעשטימט געווארען אויף שבת, דעם 14. ד. ח. אין אווענד.

איינשרייבען קען מען זיך נאך ביז דעם 12. ד. ח. יעדען טאג פון 10—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד.

די קאסטען פון אויספלוג צוזאמען מיט׳ן גאנצען אויסהאלט אין פוזען בעטרעפען 50 זל.

צענטראלער יודישער האנדווערקער-פערבאנד

אין לאדז און אומגעגענד, פאלודניאווא 4.

9171

מודעה.

אזוי ווי די שוחטים פון כאיני שעכטען יעצט נישט ביי די קצבים צוליב תקנות נחוצות, זענען מיר מודיע, אז די קצבים פון רזשגאווסקא 49 און, זענען געבליבען געצליך אהן השגחה, ביז מען וועט צוריק פערעפענטליכען די השגחה איבער די כאינער שחיטה.

הראבינאט אבדק״ק והמו״צ טושין והשובי״ם דפה

רחל קאהן

משה קאפלעוויטש

פערלאבט

אין סעפטעמבער 1929.

צו דער פערלאבונג פון אונזערע געליבטע טאכטער

רחל קאהן

מיט ה׳ משה קאפלעוויטש

ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט.

הענך קאהן און פרוי.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

זאל פילהארמאניע י. ס. ד. א. פ. „פועלי-ציון“, לאדזשער ארגאניזאציע.

נארוטאוויטש 20. שבת, דעם 14-טן סעפט. ד. י., 10 א זייגער פרי קומט פאר

א פארלעזונג

פון ח׳ משה ערעם

סעקרעטאר פון דער ארץ ישראלדיקער ארבעטער-פארטיי „פועלי-ציון“ און מיטגליד פון ראט פון דער אלגעמיינער ארבעטער-ארגאניזאציע (הסתדרות)

א.ד.ט. דער אמת וועגן יידיש-אראבישן פראבלעם אין פאלעסטינע

טעזיס: 1) נאציאנאלער אדער סאציאלער פראבלעם; 2) ציונים און נאציאנאל-אראבישע באוועגונג; 3) אין לאגער פון די פעאדאלן און יידישע פלאנטאטארן; 4) זשאבאטינסקיס גוואלדיגע „ברית שלום“ און אראבישע אינטעליגענץ; 5) ווייצמאנס סאציאליסטן און אל-הוסיינס קאמוניסטן; 6) דער וועג פונם מארקסיסטישן אינטערנאציאנאלים.

בילעטן שוין צו באקומען יעדן אוונט פון 8—10 אין דער געזעלשאפט „אוונט-קורסן“, זגערזשער 17, פרייטאג נאכמ. און שבת פרי — בײ דער קאסע פון פילהארמאניע.

ווידער אומרוהיג אין ירושלים

אַרעסטירט 22 מיטגלידער פון דער יודישער זעלבסטשוץ

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) די יודישע בעפעלקערונג לעבט ווידער איבער אומרוהיגע טעג, די לעצטע פאַרפאַלען בעווייזען, אַז ס'איז נישטאָ גענוג זיכערקייט. אַ באַנדע אַראַבער זענען בעפאַלען דעם יודישען קוואַרטאַל בית חכרם, וואו ס'געפינען זיך ענגלישע מיליטער-אָפּטיילונגען, און האָבען צוראַבירט עטליכע הייזער. אין אַנדערע שטאָט-טיילען, ווי אין גבעת שאול, וואו קיין מיליטער איז נישטאָ, האָט די יודישע בעפעלקערונג נישט קיין שום שוץ. פון צייט צו צייט קומען דאָרט פאַר אָנפאַלען און ס'הערען זיך שאָסען, די יודען פערלאָזען אייליג די הייזער און ציהען זיך אַריבער אין צענטער פון שטאָט.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) 22 יודישע יונגעלייט זענען אַרעסטירט פאַר געהערען צו דער זעלבסטשוץ. זיי ווערען בעשולדיגט אין מאָרדען.

אויפרעגונג צוליב די אַרעסטען

ירושלים, (יט"א טעלעגראַפיש).

די יודישע בעפעלקערונג איז שטאַרק אויפגערעגט צוליב'ן אַרעסט פון בראָזע און אינוש. מילער מיט זיינע 2 זוהן, דער „דואר היום" שרייבט אַז די ראַזיגע אַרבייט איז אַ פּריווילעגיע פאַר די מערדער, בראָז איז איינער פון די עלטסטע פּיאָנערען, וואָס האָט העלדיש אויסגעוואַכט אויף פּאָסטען און פערוואַנדעלט זומפען אין פעלדער.

ירושלים, (יט"א טעלעגראַפיש).

אינוש. מילער איז בעפרייט געוואָרען אויף אַ קויציע פון 500 פונט שטערלינג. זיין זוהן איז אויך בעפרייט געוואָרען אויף אַ קויציע פון 300 פונט שטערלינג. דעם צווייטען זוהן האָט מען אויף קיין שום קויציע נישט געוואָלט בעפרייען.

אַנגעשטרענגטע שטימונג

ירושלים, (יט"א טעלעגראַפיש).

צוליב'ן שבת'דיגען אינצידענט ביים כותל-מערבי איז די שטימונג אין אַלטשטאָט אַן אָנגעשטרענגטע. דער ווער העיר האָט פעראָרדענט צו עוואַקואירען עטליכע הייזער.

אַרבייט אין די קאָלאָניעס

ירושלים, (יט"א טעלעגראַפיש).

פון די קאָלאָניעס אין עמק קומען אָן פאָדערונגען אויף נייע אַרבייטס-הענד. פיל פון קאָלאָניסטען שטעהען אויף דער וואַך און מוזען דעריבער פערנאַכלעסיגען די פעלד-אַרבייטען.

רבנים פאָדערן צו בעשטראָפען די שולדיגע

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש).

הרב זאָמערפעלד און הרב יונגרייז האָבען אין נאָמען פון דער אגודה אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן נציב העליון טשענסעלאָר.

די רבנים האָבען געפאָדערט אַ שטרענגע שטראָף פאַר די שולדיגע אין די בלוט-פערגיסונגען און האָבען דערביי ערקלערט, אַז זיי פאָדערען עס נישט צוליב נקמה-געפיל, נאָר כדי צו זיכערען די רוה. זיי האָבען אויסגעדריקט זייער טיפע ענטוישונג צוליב דעם, וואָס נישט געקוקט אויף די אַלע הבטחות וועגען רוה, אין וועלכע זיי האָבען געגלויבט זענען פאָרגעקומען שחיטות.

זיי האָבען דערמאָנט חברון, וואו ס'זענען געפיינגט געוואָרען די גייסטיגע אַריסטאָקראַטען און מ'האָט זיי נישט ערטיילט קיין שום הילף.

פּראָקוראָר בענטוויטש געפאָהרען קיין חברון

ירושלים, 9 (יט"א) דער יוסטיץ-שעף פון ארץ-ישראל מאַקראָנעל, דער הויפּט-פּראָקוראָר בענטוויטש (אַ יוד) און דער פּראָקוראָר שערמעטש זענען אָפּגעפאָהרען קיין חברון, כדי צו זאַמלען אויף'ן אָרט מאַטעריאַלען וועגען די געשעהענישען.

אַראַבישע דעלעגאַציע קיין לאָנדאָן

ירושלים 9 (יט"א טעלעגראַפיש) אין די אַראַבישע קרייזען ווערען אָנגענומען שריט, כדי צו ערמעגליכען זייער דעלעגאַציע אַרויסצופאָהרען קיין לאָנדאָן.

הילפס-אַקציע פאַר די אַראַבער

ביירוט, 9 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) אין ביירוט, דמשק און אַנדערע סירישע שטעט האָט מען אָנגעהויבן זאַמלען הילף פאַר די אַראַבער אין א"י.

אַראַבער באָיקאָטירען די יודען

ירושלים, (יט"א טעלעג-אַפיש) אין אַראַבישען וואָכענבלאַט „פאַל.סטיין" איז ערשינען אַן אויפפאָדערונג צו אַלע אַראַבער צו באָיקאָטירען אַלע יודען, דעם יודישען האַנדעל און אינדוסטרי. מיר וועלען פערקויפען די יודען אַלץ, אַ חוץ ערד, ווערט געזאָגט אין אויפרוף. אָבער קויפען וועלען מיר ביי זיי גאָרנישט.

אַראַבער פאָדערן אַן אינטערנאַציאָנאַלע אויספאָרשונגס-קאָמיסיע

ירושלים, (יט"א טעלעגראַפיש).

דער מוסולמענישער הויפּט-ראַט האָט זיך גענדווענדעט צום נציב-העליון מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט: די אַראַבישע בעפעלקערונג וועט בעטראַכטען יעדע אויספאָרשונג, אין וועלכע עס וועט זיך בעטייליגען אַ יוד, פאַר נישט לעגאַל. די אַראַבער האָבען נישט קיין צוטרוי אויך צו אויספאָרשונגס-קאָמיסיעס מיט'ן אַנטייל פון ענגלענדער און פאָדערען אַן אינטערנאַציאָנאַלע אויספאָרשונגס-קאָמיסיע.

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראַפיש) די פאָדערונג מצד די יודען, אַז אין דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע זאָלען זיך בעטייליגען נישט בלויז ענגלענדער, ווערט איצט געשטיצט אויך דורך די אַראַבער. צווישען די לעצטע איז אָבער נישטאָ קיין קיין איינהייטליכקייט, זיי שטרעבען בלויז צו פערשווערען די אויספאָרשונג.

ביירוט, 9. (יט"א טעלעגראַפיש) דער פאָרזיצער פון מוסולמענישען ראַט אין ביירוט האָט אַרויסגעשיקט דעפּעשען צו הענדערסאָן, בריאַן און אַנדערע מלוכה-מענער. ער שרייבט, אַז די אַראַבער וועלען אונטערשטיצען זייערע אַראַבישע ברידער אין פּאַלעסטינא און פאָדערט אַ נייטראַלע אויספאָרשונגס-קאָמיסיע.

די רוה אין לאַנד זאָל נישט זיין גלייך

דער רוה אויף די בית-עלמין'ס אין חברון און צפת

שטימען פון דער העברעאישער פּרעסע אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א) די יודישע פּרעסע אין ארץ-ישראל איז פול מיט אַרטיקלען, וואָס קריטיקירען די ארץ-ישראל-אַדמיניסטראַציע און מאַכען איהר און אַ גרויסער מאָס פעראַנטוואָרטליך פאַר די געשעהענישע. אין אַ לייט-אַרטיקעל שרייבט דער אַרבייטער-אָרגאַן „דבר":

„איצט נאָך דעם, ווי דער אויפגעריצטער המון איז געוואָרען צוריקגעשטעלט, אַנטרעפענדיג נישט בלויז שוצלאָזע שאָף, נאָר אויך מענשען, וואָס קעמפען פאַר זייער לעבען און שלאָגען טויט זייערע אָנפאַלער, איצט, ווען אונזער דערשטיקטע שכים האָט איבערגעבראָכען די באַריערען, און די אויפגעציטערטע וועלט האָט געצוואונגען דעם שונא צו לייגען דאָס געוועהר, איצט ערשט האָבען מיר צוריקבעקומען דאָס רעכט צו רעדען. די ראַזיגע פערברעכענס, האָט געשריבען דער הויך-קאָמיסאַר אין זיין אויפרוף, האָבען געצויגען אויף זיך די קללה פון דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט. אָבער אויב דאָס זאָל זיך בעציהען אויף די פערבלענדעטע, אויפגערייצטע אַראַבער, דאַרף די קללה זיין זיבענפאַך גרעסער אויף די פאַקטישע אויטאָרען און אויפהעצער, אַלקדאייכס צי דאָס זענען מוסולמענישע גייסטליכע אָדער בריטישע בעאַמטע. אַזוי לאַנג ווי די מושלים פון ירושלים, חברון און צפת זיצען אויף זייערע מאַכט-שטולען, אַזוי לאַנג וועלען מיר געגען זיי קעמפען, דער שונא האָט געוואָלט נישט בלויז צושטערען יודיש לעבען און פערמעגען, נאָר אויך אַוועקהרגענען די אייביגע האָפנונג פון ישראל. דער גהינום-שלאָס איז געוואָרען צו נישט געמאַכט, אָבער די פערטיידיגונג פון אונזער ווערק מוז ווייטער געפיהרט ווערען".

אין אַ צווייטען אַרטיקעל אין דעם זעלבען נומער „דבר" ווערט געזאָגט: עס מוז געזאָגט ווערען דער גאַנצער אמת, כדי עס זאָל קענען געטון ווערען דאָס, וואָס איז נויטיג. אין גאַנצענפאַל וועט די רוה אין לאַנד זיין גלייך דער רוה אויף די בית-הקברות אין חברון און צפת.

דער „דואר היום" שרייבט: די יודישע יוגענד איז געצוואונגען געוואָרען דורך אַ ביזווילינער אַדמיניסטראַציע צו שטעלען זיך ענטשלאָסען געגען איהרע אָנפאַלער. זי האָט אָבער ערקלערליך פערטיידיגט נישט בלויז זיך אַליין און איהרע מוטערס און שוועסטערס. נאָר אויך די בריטישע רעגירונג אין ארץ-ישראל און דעם בריטישען פּרעסטיזש אויפ' מזרח.

דער „הארץ" האַלט דעם אויפרוף פון הויך-קאָמיסאַר פאַר אַ בעפרידיגענדע, אָבער די יודישע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל ערוואַרט, אַז נאָך די ווערטער וועלען קומען טאַטען, און די ערשטע טאַט מוז זיין איינשטעלען אין לאַנד אַן אַדמיניסטראַציע פון גערעכטיגקייט".

הויפּט-מופטי בעשולדיגט די יודען

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש).

דער הויפּט-מופטי האָט געגעבען אַן אינטערוויו פאַר דער „רייטער-אַגענטור". ער האַלט, אַז שולדיג אין די געשעהענישען זענען די יודען, זיי האָבען די געשעהענישען פּראָוואָצירט. די אַראַבער האָבען שוין נישט געקענט איינהאַלטען דעם צאָרן, דער מופטי איז מודה, אַז די אַראַבער האָבען געהאַט בדעה איבערצושניידען די טעלעגראַפישע און טעלעפאָנישע פערבינדונג. אין זיין אינטערוויו האָט ער אָנגעוויזען, אַז די יודען האָבען זיך געריכט אויף די געשעהענישען און אַלס בעווייז זיך פערופען אויף דעם ופוח צווישען ושאַר כאַטינסקי און בן-צבי אין „דואר היום".

דערשטאָכען אַ יודישען פּאָליציאַנט

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) כדי צו פיהרען די אויספאָרשונג אין אַן אַראַבישען דאָרף איז מיט דער אַראַבישער פּאָליציי אויך געשיקט געוואָרען איין יודישער פּאָליציאַנט. די אַראַבער האָבען דעם יודישען פּאָליציאַנט דערשטאָכען.

דער געשטאָכענער יוד

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) דער יוד וואָס איז געשטאָכען געוואָרען ביים כותל-מערבי הייסט פנחס חפץ. זיין צושטאַנד איז אַ שווערער.

געזונדצושטאַנד פון וו. ווייזעל

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) דער געזונדצושטאַנד פון וואָלפגאַנג פון ווייזעל האָט זיך פערערגערט.

די יודישע פּראָטעסט-פערזאַמלונגען

אין פערשידענע לענדער

פראַנקפורט, (יט"א) די היגע אגודת-ישראל האָט גערופען אַ טרויער-פערזאַמלונג צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל אין גרויסען זאַל פון דער שולע א. נ. פון שמשון רפאל הירש. דער זאַל איז געווען איבערפולט. דער רעדאַקטאָר פון „איזראעלוט" ד"ר שאַכנאָוויץ, וועלכער האָט געהאַלטען די טרויער-רעדע, האָט אויסגערופען: עס מוז קומען אַ נביא, וואָס זאָל זיין אומשטאַנד אויסצודריקען דעם טיפען צער און ווערטאָג, וואָס האָט אונז אַלעמען דאָ פערזאַמעלט. דער רעדנער האָט מיט ריהרענדע ווערטער געשילדערט די בלוטיגע שחיטות, אין ארץ-ישראל, בעזונדערס אין חברון און צפת, גיבענדיג דערביי אַ היסטאָרישען איבערבליק וועגען דער בעדייטונג פון די ראַזיגע שטעט פאַר'ן אַלטען יודישען ישוב אין א"י.

זייענדיג אויפגעבראַכט ביז'ן טיפסטען — זאָגט דער רעדנער — געגען רוצחישע באַנדעס פון דעם פאָלק, וואָס האָט גערופען זיין אונזער ברודער-פאָלק אין דער אויפבוי-אַרבייט פון הייליגען לאַנד, ביי אַ ונזערע גרויסע אָנקלאַגע געגען די פערוואַלטונגס-אינסטאַנצען, וועלכע האָבען נישט אָנגענומען גענוגענדע מאָס-מיטלען אויף צו פערהיטען דאָס אומגליק, דאַרפען מיר אויך טון תפילה צום גאָט פון ישראל ער זאָל הערען אונזער בקשה אַז זיך דערבאַרעמען איבער זיין שווער-געטראָפען פאָלק.

ה' יעקב ראָזענהיים האָט געזאָגט, אַז עס וואָלט געווען נישט יודישלעך צו ערקלערען די ברוטאַלע געשעהענישען דערמיט, וואָס פּאָליטיש-נאַציאָנאַלע געגנזאַצען צווישען די יודען און אַראַבער האָבען דערפיהרט צו דער קאַטאַסטראָפע. לויט'ן רמב"ם איז עס ניכער דער חוב פון יעדען יוד זיך צו פרעגען, וואָס פאַר אַ פעהלערען זענען געטון געוואָרען און מיט וואָס זענען מיר ביכולת אויסצובעסערען די לאַגע אין עטיש-רעליגיעזען זין און נישט בלויז אויפ'ן פּאָליטישען געביט.

ד"ר האָפמאַן האָט פאָרגעלייגט אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט צער איבער דאָס פערגאָסענע יודיש בלוט און פערזיכערונג, אַז די אגודת-ישראל וועט ווייטער אַרבייטען פאַר דער אויפבויאונג פון אַ יודיש-ארץ-ישראל, אין וועלכער עס זאָל הערשען דאָס וואָרט פון גאָט.

מאָסקווע, (יט"א) פּראָטעסט-פערזאַמלונגען געגען די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין כאַרקאָוו, קיעוו און אַנדערע גרעסערע שטעט און ראַטען-פערבאַנד.

אין קיעוו האָבען דריי הונדערט אַרבייטער פון דער פאַבריק „אַרסענאַל" בעשלאָסען אויסדריקען זייער פּראָטעסט דורך דעם, וואָס זיי וועלען פרייוויליג אַוועקגעבען אַ האַלבען טאָג פון זייער פערדינסט. דאָס געלד וועט אָבער געהען נישט פאַר די געליטענע אין ארץ-ישראל, נאָר פאַר דער בויאונג פון דעם סאָוויעטישען אַעראָפּלאַן „בירא-בידזשאַן".

אין כאַרקאָוו זענען אין פיל פאַבריקען פאָרגעקומען פּראָטעסט-פערזאַמלונגען אָרגאַניזירט דורך קאָמוניסטען, אויף יעדער פון די ראַזיגע פערזאַמלונגען איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע „געגען דעם ענגלישען אימפּעריאַליזם, דער ציוניסטישער אַגענטור, און... דעם צווייטען אינטערנאַציאָנאַל".

האַמבורג, (יט"א) די היגע יודישע קהלה-פערוואַלטונג האָט אָפּגעהאַלטען אַ עקסטראַ-זיצונג אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל און אָנגענומען פאָלגענדע רעזאָלוציע: די פערוואַלטונג פון דער דייטש-איזראעליטישער געמיינדע אין האַמבורג, זייענדיג ביז אין טיפסטען ערשיטערט צוליב די פורכטבאַרע געשעהענישען אין ארץ-ישראל, בעקלאָגט אין טיפען טרויער דעם פערלוסט פון פיל שוועסטער און ברודער ווי אויך דאָס גרויסע עלענד פון די לעבען-געבליבענע. די פערוואַלטונג גלויבט, אַז דער ראַט פון דער יודישער אַגענץ וועט ווי ווייט מעגליך לינדערען די עלענד און נויט און וועט אָנעמען אַלע מיטלען, כדי צו פערמיידען אַזעלכע טרויעריגע געשעהענישען אין דער צוקונפט.

יאָהאַנעסבורג, (יט"א) דאָס היגע יודענטום האָט אָפּגעהאַלטען אַ גרויסע פּראָטעסט-און-טרויער-פערזאַמלונג צוליב די געשעהענישען אין א"י. נאָך דער פערזאַמלונג האָט זיך פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט העכער 3000 פּערזאָן. די דעמאָנסטראַציע האָט דורכמאַרשירט די הויפּט-גאַסען פון שטאָט ביז זי איז צוגעקומען צו דער הויפּט-סינאַגאָגע, וואו עס איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ תפילה און עס איז געמאַכט געוואָרען אַן אל מלא רחמים פאַר די קרבנות אין ארץ-ישראל.

אַ רעזאָלוציע, וועלכע האָט רעפּרעזענטירט דער „באָרד אָף דעפּיוטיס" פון דרום-אַפריקאַ און די אָרטיגע ציוניסטישע פעדעראַציע איז אַוועק צום פּרעמיער-מיניסטער גענעראַל הערצאָג און איהם איבערגעגעבען די אָנגענומענע רעזאָלוציע מיט דער בקשה זי איבערשיקען דער ענגלישער רעגירונג.

בערלין, (יט"א) דער „פערבאַנד פון די אָסט יודישע אָרגאַניזאַציעס" און „פערבאַנד פון די חורבן"? — „פערבאַנד פון די חורישע יודען" האָבען אָפּגעהאַלטען אַ געמיינזאַמע פּראָטעסט-פערזאַמלונג. דער גרויסער זאַל פון די מוזיקער איז געווען איבערפולט, אַזוי דאָס הונדערטער מענשען זענען געבליבען אין דרויסען. דער פאָרזיצער שמואל האַרמודער האָט געעפענט די פערזאַמלונג מיט אַ רעדע אין העברעאיש. עס זענען אַרויסגעטרעטען אַ גאַנצע רייה רעדנער ווי ראַבינער נאָבעל, ד"ר אַלטשול, בן-ציון פעט, ד"ר טויבעס, ד"ר אראָץ א. א., וועלכע האָבען בעצייכענט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל אַלס אַ יודיש-נאַציאָנאַל-אומגליק און שאַרף פּראָטעסטירט געגען דער אַדמיניסטראַציע. נאָכהער זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציעס.

פּראַג, (יט"א) די געשעהענישען אין ארץ-ישראל האָבען אַרויסגערופען צווישען דעם טשעכאָסלאָוואַקישען יודענטום דעם טיפסטען פּראָטעסט און טרויער. די ציוניסטישע פעדעראַציע האָט גערופען אַ פּראָטעסט-מיטינג אין גרויסען זאַל פון יודישען ראַטהויז. עס זענען אַרויסגעטרעטען אַ רייה רעדנער, ווי אויך אַ טשעכישע שריפטשטעלערין. מיט אַ שאַרפע רעדע איז אַרויסגעטרעטען דער טשעכאָסלאָוואַקישער מיטגליד פון אַרמיניסטראַטיווען קאָמיטעט פון דער יודישער אַגענץ ד"ר יוסף פּאָפּער, וועלכער האָט געענדיגט מיט די ווערטער, וואָס לואי מאַרשאַל האָט געזאָגט אין ציריך: „ארץ-ישראל וועט געבויט ווערען".

פּראָטעסט-פערזאַמלונגען זענען אויך אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין אַ רייה טשעכישע פּראָווינץ-שטעט, ווי ברין, מונקאַטש און אַנדערע.

„נייער פאלקסבלאט"

דאס ווייסע פאלעסטינער יודענטום

גרויס זענען איצט די גערעכטע הרעומ'ות און פארערונגען פונ'ם יודישען פאלק צו דער מאנדאטארישער מאכט איבער פאלעסטינא.

אבער מיר דאכט זיך, אז די גרעסטע רעדמאנונג און פארערונג אונזערע דארף אצינד זיין:

געדענקט און זאגט אן אלע אייערע בעאמטע און אדמיניסטראטארס, וואס איהר וועט להבא שיקען קיין פאלעסטינא, אז דאס פאלעסטינער יודענטום, אז די ציוניסטען זענען נישט קיין „פארבינע" נאר זיי זענען ווייסע מענשען; זיי זענען ווייס אזוי ווי איהר זענט.

נישט מיר יודען האבען אויסגעקלערט די הויט קאליר צווישען מענשען און פעלקער. דאס יודישע פאלק האט פון שטענדיג אן געפאדערט שלום און ברידערליכקייט צווישען פעלקער. נאר אויב איהר האט זיך געשאפען די שטאלצע אילוזיע פונ'ם ווייסען מענשען בעט איהר געדענקען, אז די פאלעסטינער יודען און בעזונדער די טויזענדער יונגע אידעאליסטישע חלוצים זענען נישט קיין „פארבינע" נאר ווייסע אייראפעער, ציוויליזירטע אייראפעער.

דא ווען איהר טרעפט זיי אין אייראפא צי אין אמעריקא ווייסט איהר אז זיי זענען ווייסע, כאטש יודען. נאר ווען איהר קומט אין אייערע ראמינאם הויבט איהר אן צופיל קאלירען זעהן און די טויזענדער יונגע און שטאלצע ברידער פון די שפינאזא'ס און איינשטיינס, פון די פרויד'ס און בערגסאנ'ס, פון די ביקאנספילד'ס און קארל מארקס ווערען פון אייך אלס פארבינע בעטראכט.

און דאס איז אייער און אייערע קאלאניאלע אדמיניסטראטאר'ס גרעסטער פעהלער. דער גרעסטער פסיכאלאגישער פעהלער, וועלכער וועט מוזען סוף־כל־סוף צושטערענד נישט הארמאנירען מיט דער קלוגסטער און פארזיכטיגסטער אימפעריאלער פאליטיק אפילו. אונז יודען פון דער גאנצער וועלט טוט איצט נישט אזוי וועה אפשר דאס פערגאסענע טייערע בלוט אונזערס, ווי די גרויסע בעליידיגונג, וועלכע קומט פונ'ם בעוואוסטזיין, אז אייערע קלענערע און גרעסערע אדמיניסטראטארס אין פאלעסטינא האבען ביז איצט געמאכט דעם גרויסען פסיכאלאגישען פעהלער און געקוקט אויף אונזערע אידעאליסטען און פיאנערען אין פאלעסטינא ווי אויף קאלירטע ווילדע מיט וועלכע מען קען שפילען די געוועהנליכע, סקארבאווע אימפעריאליסטישע שטיק.

מיר — יעדער יוד פיהלט עס אצינד, — האבען געשיקט אונזערע, בעסטע פיליכט, קינדער און ברידער קיין פאלעסטינא נישט ארומצורייסען זיך מיט די אראבער — דאס איז נישט אין אונזערע אינטערעסען. און ס'איז נישט אמת אויך, אז צווישען די יודען און די אראבער הערשט א היסטארישע טראדיציאנעלע קריג. מיר, אדער ריכטיגער זיי, אונזערע ברידער אין פאלעסטינא זענען געקומען אהין אינ'ם נאהענטען מזרח א נייע ווייסע ליכט אנצינדען. אלס א ווייכער ציוויליזירטער עלעמענט האבען זיי זיך בעזעצט אין פאלעסטינא א נאציאנאלע היים שאפען. ווייל דער גלות צווישען די ווייסע קריסטליכע פעלקער איז אפט אזוי אונערטרעגליך ביטער און שווער. דאס פאלעסטינער יודענטום, אונזערע חלוצים אין פאלעסטינא זענען נישט קיין ווילדע קאלירטע, וואס מען דארף זיי ערשט ציוויליזירען; זיי זענען ווייסע מענשען אינ'ם בעסטען זין פונ'ם ווארט.

די בעסטע און ערהאבענסטע זאפטען פון דער גרויסער, רייכער אייראפעאישער קולטור און ציוויליזאציע טראגען זיי אין זיך און פערזייהען עס דארט אינ'ם לאנד.

די פאלעסטינער יודישע חלוצים זענען ווייסע ציוויליזירטע מענשען, וועלכע זענען מיט טויזענדער לייבליכע בונדען געקניפט מיט דער אייראפעאישער קולטור און ציוויליזאציע.

אויף זיי קען מען נישט, אויף זיי טאר מען נישט קוקען ווי אויף ווילדע. זיי וועלען זיך נישט און קענען זיך נישט אין דער געוועהנליכער אפגעלעבטער שוין קאלאניאלער „מאס" איינפאסען.

צוזאמען מיט זייערע פערברענטע און פאנדאמירטע הייזער האט איהר נישט ווילענדיג און נישט וויסענדיג געלאזט פערברענען אייערע גרויסע אייראפעאישע קלאסיקער און דיכטער.

אין די פערניכטעטע יודישע ביבליאטעקען אין פאלעסטינא וואלגערען זיך איצט די צוריסענע שמות אויך פון אייערע שעקספירס, געטעס, שעלי'ס, בייראנס, רוסא'ס און וויקטאר הוגא'ס.

דאס פאלעסטינער יודענטום איז ווייס און הורד אייער פסיכאלאגישען טעות, כאראמירט איהר זיך, אייער קולטור און ציוויליזאציע ווען דורך וועלכער ס'איז אדמיניסטראטיווער נאכלעסיגקייט ווערען זייערע יודישע הייזער און לעבענס אין פאלעסטינא פאנראמירט.

מיר דאכט זיך, אז פון דעם פסיכאלאגישען טעות וואס איז שוין געמאכט געווארען מצד געווייסע דורכשניטליכע גייסט־ארימע אדמיניסטראטארס אין פאלעסטינא שטאמען די לעצטע טראגישע געשעהענישען אין פאלעסטינא.

און כל־זמן אט דער טעות וועט הערשען אין דער פסיכיק פון די בעאמטע, וואס וועלען הערשען אויטאמאטיש לויט'ן אלטען שניט און פאלעסטינא און אויסער פאלעסטינא, וועלען אזעלכע אומגליקען זיך מוזען איבער'חזר'ן.

מיר ווילען נישט, אז מען זאל די פאלעסטינער חלוצים בעטראכטען ווי וועלכע ס'איז ספעציעלע מיוחסים און אתה בחרתנו'ניקעס פונקט ווי מיר זענען געגען וועלכע ס'איז קאליר און הויט־מלחמות. אבער וואס עס מוז קלאהר ווי דער טאג ווערען פאר אלעמען איז, אז זיי זענען ווייסע מענשען, אויף וועלכע מען קען נישט אראפקוקען, מיט וועלכע מען קען זיך נישט שפילען אין הייצענישען. מיר פערשטעהען גאנץ גוט די אונגעהויערע שווערינקייטען פון דער מאנדאטארישער מאכט אין פאלעסטינא ביי די איצטיגע אומשטענדען. מיר פערשטעהען אויך די שווערינקייטען פון דער איצטיגער ענגלישער רעגירונג.

מיר פאדערען אבער פון זיי איין זאך: וואס איהר זאלט נישט טון אצינד צו פערריכטען אייערע ביז־איצטיגע טעות'ן אין פאלעסטינא, איהר קענט זיין אפילו אומפארטייאיש, אבער איהר דארפט געדענקען, אז דאס פאלעסטינער יודענטום איז ווייס, אז איהר און דער עיקר אייערע בעאמטע אין פאלעסטינא האבען צו טון מיט א גרויס און ציוויליזירט פאלק — מיט'ן יודישען פאלק.

מיר פאדערען די בעהאנדלונג פון ווייסע ציוויליזירטע מענשען צו ווייסע ציוויליזירטע מענשען וואס דאס זאל אונז נישט קאסטען!

לעא קעניג.

די רעדע פון מאקדאנאלד'ן

און איהר אייגענטליכע בעדייטונג

דאס מאל האט מען אויף דער זיצונג פון דער פעלקערליגע געהערט מיט א גרעסערען נייגיר, ווי געוועהנליך: ס'איז דאך א יובילעאום־זיצונג — דער „10" פלענום פון דעם וועלט פארלאמענט, אין וועלכען ס'בעטייליגען זיך 53 מלוכות.

די דיפלאמאטיע פון די גרויסע מלוכות איז ארייין אין א נייעם סטאדיום, זייט די לייבאר־פארטיי האט איבערגענומען די מאכט איבער א פערט־חלק פון דעם ערד־קוגעל.

די האגער קאנפערענץ, דער פארשטעהענדער ענטוואפנונגס־פאקט מיט אמעריקא, דער פארשטעהענדער אפמאך מיט עגיפטען — דאס אלץ שאפט א שטארקע שפאנונג בנוגע יעדען ווייטערען שריט פון ענגלאנד, און ס'איז פערשטענדליך, אז מאקדאנאלדס א רעדע ווערט ערווארט מיט דער גרעסטער פעראינטערעסירונג.

די יודען האט דאסמאל בפרט אינטערעסירט דער טייל פון זיין רעדע, וואס וועט בעריהרען די געשעהענישען אין א"י און די פון די ציוניסטען, וואס זענען דעם טאג געווען אין גענף (און געווען איז דא א בעדייטענדע צאהל פון אנגעזעהענע ציוניסטישע טוער—פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, נחום סאקאלאוו, פארזיצער פון ציונ. אקציאנס־קאמיטעט לעא מאצקין, דאס פרעזידיום פון דער פאליטישער קאמיסיע אויפ'ן קאנגרעס, ד"ר נוראק, ארלאזאראוו, דער שרייבער פון די שורות און אנד.) זיי אלע האבען מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג זיך צוגעהערט צו מאקדאנאלדס רעדע, וועלכע איז ווי פאר אן־ענגלענדער געהאלטען געווארען לעבעדיג און מיט ברען.

בנוגע א"י האט מאקדאנאלד געפונען עטליכע שטארקע שארפע זאצען.

„ס'איז נישטא דארט — האט ער געזאגט — קיין ראסען־קאנפליקט. די פיהרער פון ביידע צדדים (יודען און אראבער) מוזען איינשטימיג פעראורטיילען דאס' וואס ס'איז פערברעכען".

„וואס שייך די אומרוהען — האט ער געזאגט ווייטער—וועלען מיר נישט אונטערשיידען צווישען מוזולמענער און יודען צווישען קריסטען און נישט קריסטען".

„מיר וועלען זיך נישט צוריקציהען פאר קיין שום פערברעכערישען אטענטאט, ווייל מיר ווילען נישט, אז ס'זאלען טריומפירען יענע כוחות, וואס כדי זיי צו אונטערדריקען, איז געשאפען געווארען די פעלקער־ליגע".

די דאזיגע רעדע, עווענטועל איהר טייל, וואס איז נוגע א"י בעפרידיגט אונז ט י ל ו ו י ז, ווייל זי רופט אן די בלוטיגע טאטען פון די אראבער מיט זייער ריכטיגען נאמען. אבער מ'האט געקענט זאגען פיל מעהר, בעדייטענד מעהר...

ס'איז פערשטענדליך, אז דער ענגלישער פרעמיער רעדט אנדערש אין ע נ ג ל י ש ע ן פארלאמענט און אנדערש אין פארלאמענט פון די פארלאמענטען — אויפ'ן גענפער פארום, ס'איז פערשטענדליך, אז דער ענגלישער פרעמיער רעדט אויף א קאנפערענץ אין זיין מיניסטעריום אנדערש, ווי ער רעדט אין פארלאמענט, אבער דאך האט ער געזאגט צו ווייניג. ער האט גערעדט פון פאליציייאיש־קרימינעל - געריכטליכען שטאנדפונקט און האט קענטיג געוואלט אויסמיידען די פ א ל י ט י ש ע זייט פון דער פראגע.

איז דאס געשעהן צוליב אנדערע „בעפריינדעטע" מלוכות, צי צוליב דער מוזולמענישער וועלט? מאקדאנאלד האט געוואלט רעדען וועגען דעם ענין, ווי מעגליך ווייניגער אין אלגעמיינער כדי, וואס שנעלער אפצופטר'ן איהם.

אבער אין זיין רעדע איז געווען א געוויסער גרינגשעצענדיגער וואונק בנוגע די אראבער, וואס דארף אויף זיי מאכען א ווירקונג:

ענגלאנד האט, ווי געוואלט זאגען צו די אראבער: „כדי אונז צו סטראשען זייט איהר צו שוואך, און אייערע מ ע ט א ד ע ן האלטען מיר פאר פערברעכעריש, און מיר וועלען נישט אפטרעטען".

דאס „נישט־אפטרעטען" קען נאר הייסען — אויספיהרען דעם מאנדאט און „מאנדאט" אויף לאטייניש הייסט: „א ו י פ ט ר א ג".

און דער אויפטראג פון דער פעלקער־ליגע צו ענגלאנד, איז צו שאפען אזעלכע בעדינגונגען וואס זאלען ד ע ר ל י י כ ט ע ר ע ן ד א ס ע נ ט ש ט ע ה ע ן פ ו ן א י ו ד י ש ע ר נ א צ י א נ א ל ע ר ה י י ם א י ן פ א ל ע ס ט י נ א."

אבער אנשטאט אויסצוטייטשען שטענדיג וואס ס'טראכט די בריטישע רעגירונג, וועגען דער נאציאנאלער היים אין א"י וואלטען מיר, ציוניסטען, ענדליך געוואלט דערהערען איהרע א קלארע בולטע און פערפליכטענדע ערקלערונג.

היינט איז שוין אויך דאס ווייניג נאך אזוי פיל ענטוישונגען פערלאנגען מיר איצט פון ענגלאנד עפיס מעהר: קלארע און נישט צווייידייטיגע טאטען.

שליסליך קומען מיר דאך נישט בעטען וועגען עפיס א נייער טובה, מיר פאדערען, אז ס'זאל אויסגעפיהרט ווערען א בינדענדע אינטערנאציאנאלע יורידישע פערפליכטונג בנוגע יודישען פאלק.

אין דער איינלייטונג צום פאלעסטינער מאנדאט רעדט זיך וועגען דער היסטארישער פערבינדונג פון יודישען פאלק מיט פאלעסטינא. דער דאזיגער ה י ס ט א ר י ש ע ר בונד איז איצט א דאנק די קרבנות און לעבען און בלוט פערשטארקט מיט'ן לעבעדיגען היינט. קיין שום כח אין דער וועלט וועט נישט אפהאלטען די שטרעבונג פון יודישען פאלק צו זיין לאנד. און אויב מען האלט אונז פאר שוואכע, איז דאך — די קראפט פון 16 מיליאן יודען, אפילו צושפרייטע, אבער פעראייניגטע אין איין ווילען נישט אזוי קליין, ווי עס קאן זיך דאכטען אויף דער טעמזע אדער אויפ'ן הר־הזיתים. און לאמיר גלויבען, אז די רעגירונג פון דער לייבאר־פארטיי וועט אונז ענדליך געבען דאס, וואס ס'הייסט דער היסטארישער יושר און די פעלקער־רעכט.

ד"ר מיכאל רינגעל.

א מגפה פון זעלבסטמארד

געהט איבער דורך גאנץ אייראפא

פון ד. טשארני

ווען מען לייענט די צייטונגען פון די מערב־ און מזרח־אייראפעאישע לענדער (און איבערהויפט נאך — פון די וועלכע האבען אמייסטען געליטען פון דעם וועלט־קריג און פון רעוואלוציאנערע איבערקערענישען) — ווארפט זיך אין די אויגען די גרויסע צאהל זעלבסטמערדער, וואס האלט אין איין וואקסען.

די צאהל שטייגט פון חודש צו חודש און פון יאהר צו יאהר. עס בעגעהען זעלבסטמארד מינדעריעהריגע קינדער און עובר בטלע זקנים, יוגענטליכע און רייך־געווארענע, ארימע און רייכע, בעגאבטע און נישט־בעגאבטע, קינסטלער און גראפאמאנען. קורץ און גוט — די זעלבסטמערדעריי אין אייראפא האט אנגעהויבען טראגען אן עפידעמישען כאראקטער און מען מוז זיך פאר איהר היטען, ווי מען היט זיך פון אלע אנדערע מגפות, ווי כל־ערליי טיפוס פאקען א. ד. גל.

נאר אויב געגען כל־ערליי טיפוס, פאקען און אנדערע שלעק האט שוין די מעדיצין אויסגעפונען הייל־און שוץ־מיטלען, האט נאך אבער עד היום די מעדיצין נישט אויסגעזוכט קיין שום מיטעל קעגען דער מגפה פון זעלבסטמערדעריי.

אדרבא, וואס מעהר מען גרונטעוועט זיך אין דער פסיכאלאגיע פון זעלבסטמערדעריי, וואס מעהר מען אנאליזירט זי אויף די שפאלטען פון דער טעגליכער פרעסע און פון די וויסענשאפטליכע זשורנאלען—אלץ גרעסער ווערט איהר אנשטעקונגס־קראפט און אנשטעקונגס־געפאהר.

מען קאן זאגען, אז דער טיפ זעלבסטמערדער איז געגליכען צום טיפ גראפאמאן, דער גראפאמאן האט א טבע נאכצומאכען אין אלע פישטשעווקעס יענעם שרייבער אדער קינסטלער, וואס האט היינט צו טאג דעם גרעסטען ערפאלג. דער גראפאמאן מאכט איהם נאך נישט נאר ביים שרייבען נאר אויך לויט זיין פשוט'ען טאג־טעגליכען לעבען, טראגענדיג פונקט אזעלכע האר, פונקט אזעלכע קליידער און אפילו פונקט אזא פאונטען פען, ווי דער בעריהמטער שרייבער.

און ווי דער גראפאמאן האט אויך דער זעלבסטמער דיזעלביגע טבע נאכצומאכען יענעם זעלבסטמערדער וועגען וועלכען מען האט לעצטענס אין דער פרעסע געשריבען מעהר ווי פון אלע אנדערע.

דאס הייסט נישט, פערשטעהט זיך, אז דער זעלבסטמערדער וויל כאטש נאך דעם טויט בעקומען א ביסעל רעקלאמע און ווערען בעריהמט אויף דער און אויף יענער וועלט. דאס הייסט נאר, אז דער זעלבסטמערדער האלט, קענטיג, פאר בעקוועמער זיך אפצוטראגען אויף יענער וועלט דורך אזא מין וועג, וועלכער איז שוין אויסגעטראטען געווארען דורך זייגעם א מעהר אדער ווייניגער פראמינענטען פארגענגער.

איך מיין, אז עס איז נישט קיין צופאל, וואס די יוגענטליכע זעלבסטמערדער אין רוסלאנד בעגעהען נאך עד היום זעלבסטמארד אלא יעסענין (דער פושקין פון צוואנציגסטען יאהרהונדערט): מען שניידט אויף דעם אדער פון דער לינקער האנד, מען שרייבט אן מיט'ן אייגענעם בלוט א פאר אייגענע אדער פרעמדע פראזען צו דער געליבטער אדער צו דער וועלט און מען הענגט זיך נאכדעם אויף אויף דעם אייגענעם הויזען־גארטעל.

און אין פוילען האבען פרויען א טבע זיך צו סמ'ען הינטער א טויער און מענער (דאס רוב באנקראטירטע סוחרים) ווארפען זיך ארונטער פון פערטען אדער פון פינפטען שטאק.

און אין דייטשלאנד איז דער פאפולערסטער מיטעל צו בעגעהן זעלבסטמארד דורך גאז־פערגיפטונג, ווי אין יאפאן דורך הארקירי (זיך אויפשניידען דעם בויך).

אזוי ארום קאן מען פעסטשטעלען, אז אין יעדער מדינה האט זיך שוין אויסגעארבייט א ספעציפישער מעטאד אדער א מאדע, ווי צו בעגעהן זעלבסטמארד.

און די דאזיגע מאדע, ווי אלע אנדערע מאדעס, ווארפט זיך אריבער פון צענטער אין דער טיפער פראווינץ, וואו זי ווערט נאך מעהר אנשטעקענדיגער און געפעהרליכער.

אזוי, למשל, האבען אין דער שטאט טאניל, וואס אויפ'ן ווייטען אוראל, אין משך פון א חודש בעגאנגען זעלבסטמארד אלא יעסענין פופצעהן יוגענטליכע ארבייטער און קאמסאמאלצעס.

אזא מין בצבור'דיגע זעלבסטמערדעריי טראגט שוין אנ'אויסגעשפראכענעם עפידעמישען כאראקטער.

אבער אויך אין אזעלכע הויפטשטעט, ווי ווארשע, בערלין, וויען וכדומה איז די דאזיגע דערשיינונג שוין נישט מעהר קיין צופעליגע, קיין יחידישע.

עס איז גענוג אנצוווייזען אויף דעם, וואס אין ווארשע, למשל, האבען פאר די ערשטע זעקס

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

דאס לאדזער לעבן

דינסטאג 10 סעפטעמבער — ה אלול תרפ"ט

זון-אויפגאנג 5.00
זון-אונטערגאנג 6 06

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(ב) מארגען וועט זיך אין לאקאל פונ'ם מי-ליטערישען אמט, פיעטרקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 1 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K L Ł

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 7 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נע-מען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

G H Ch I J K

פאר ארימע

(–) נעכטען האט די לאדזער קהלה דער-האלטען פון אויסער'ן-מיניסטעריום 30 דאלאר. דאס געלד איז געשפענדעט געווארען דורך פר. סטעפאניא מאראווסקא אין פוילישען גענעראל-קאנסולאט אין ניו-יארק און איז בעשטימט פאר די ארימע יודען אין לאדז.

פערזענליכעס

דער לאדזער איינוואוינער – אינזשיניער עלעקטראטעכניק, יעפים בינדלער, איז בעשטימט געווארען, דורכ'ן שווייצארישען בילדונגס הויפט-ראט, אלס אסיסטענט פון טעארעטישע עלעקטרא-טעכניק ביים ציריכער פאליטעכניקום.

וועגען קינא-שטייער

(–) אין דער פרעסע האבען זיך בעוויזען ידיעות, אז די קינאס וועלען דארפען איינצאהלען איצט א געהעכערטען שטייער אויף דער שוין פער-גאנגענער צייט. ווי די וואיעוואדזטווע קלערט אויף איז די דאזיגע ידיעה נישט ריכטיג. דער שטייערן-סטאטוט פון די קינאס וועט טאקי געענ-דערט ווערען, אבער ס'קען קיין רייד נישט זיין וועגען צוצאהלען פאר דער פערגאנגענער צייט. די קינאס זענען אין דעם פאל נאר אינקאסענטען פונ'ם שטעטישען שטייער און זענען נאר פער-פליכטעט איינצוצאהלען אין דער שטעטישער קא-סע די סכומים, וואס זיי האבען איינגעקאסירט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) וואיטיצקי (נאפיורקאווסקא 27), וו. דאניעלעצקי (פיעטרקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37), לינוועבער פרייהייטס פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), י. סאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

Dr. S. HEINRICH

פאמארסקא 10, טעל. 47-67

צוריקגעקעהרט

ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען

היילט מיט פסיכא-טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ-לאמפען. ליכט-בעדער, נעמט אן פון 2–12½ און פון 4–7 נמ. פאר אונבעמיטעלטע לעשטניצע-פריין.

Dr. H. BERGSON

פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

נארוטאוויטשא (דזיעלנא) 6, טעל. 10-26.

נעהמט אן אין דערהיים פון 6—7 אוו.; אין רעטשניצע „חולים", פיעטרקאווער 45 פון האלב 5 ביז האלב 6

Dr. med. H GUTSZTADT

ארושער-גינעקאלאג

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Cegielniana 23

telefon 29-52.

נעמט אן פון 9 ביז 10 און פון 5 ביז 7 אווענד.

טעקסטיל-ארבייטער גרייטען זיך צו א לוין-הוספה

(2) אויף א פערזאמלונג פון די פאבריקס-רעלעגאטען פון אלע פראפעסיאנעלע ארבייטער-טעקסטיל-פעראיינען איז בעהאנדעלט געווארען די איצטיגע קאניונקטור אין דער בראנזשע.

נאך די רעפעראטען פון די לייטערס פון די פעראיינען און נאך א לענגערער דיסקוסיע איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די פאבריקען פער-מאגען גוטע אפזאץ מערק און עקספעדירען א סך סחורה קיין אויסלאנד. עס איז צוליב דעם בעשלאסען געווארען אונטערצונעהמען אנ'אקציע, כדי אויסצוגלייכען די ארבייטס-לוינען ביז צו דער פאר מלחמה'דיגער נארמע.

די ארבייטער בעקומען ביז איצט נאר 32 פראצענט פון די פאר מלחמה'דיגע פערדינסטען און אין דער צייט ווערען די לעבענס-מיטל-אר-טיקלען, וואס אמאל טייערער.

עס ווערען איצט געזאמעלט די ענטשפרעכענדע סטאטיסטישע מאטעריאלען און אויפ'ן גרונד פון די בעווייזען, וועט זיך אנהויבען אנ'ענערגישע אקציע וואס וועט זיך שטעלען דעם ציל אויסצוגלייכען די איצטיגע פערדינסטען מיט די פאר-מלחמה'דיגע.

דער ביינאכטיגער שלאגס-רעגען אין לאדז און אומגעגנד

נעכטען ארום 1 א זייגער ביינאכט האט זיך איבער לאדז און אומגעגענד אריבערגעטראגען א געוואלטיגער שלאגס-רעגען בעגלייט מיט אויסערגע-וועהנליכע דונערען און בליצען. די נידריגע טיילען פון שטאט, זענען פערגאסען געווארען. א סך קעלער-שטובען אויף באלוט און אלט-שטאט זענען פול געווארען מיט וואסער, און די ארימע איינוואוינער וועלכע דער רעגען האט געטראפען שוין שלאפענדיג, האט מיט גרויס געפאהר זיך גענומען ארויסראטעווען פון די פערגאסענע קעלערס.

אויף דער פיעטריקאווער גאס, וואו דער ברוק איז פונאנדערגענומען, האבען זיך גלייך געבילדעט גאנצע קאלוזשעס, וועלכע האבען געמאכט אומגעג-ליך אריבערצוגעהען די גאס.

אין דער לאדזער אומגעגענד האבען איינינגע דונערען אנגעצינדען דארפישע הייזער און אנגעמאכט גרויסע שאדענס. די טעלעפאן פערבינדונג מיט ווארשא איז איבערגעריסען געווארען, אזוי, אז נאר 1 ליניע האט פונקציאנירט.

דערהרג'עט געווארען א זקנה פון א דונער

(2) עהערנעכטען אין אווענד האט אויסגעבראכען א שטורם איבער'ן דארף קאלסקא, גמינע טשארנאצין.

פלוצים האט א דונער אריינגעשלאגען אין א בוים. א וויפ'ן הויף פון לאנדווירט גאנדזי, דורכ'ן בוים איז דער דונער אריין אי'פ'ן דראט צו וועל-כען עס איז געווען צוגעבונדען דער הונד. דער הונד איז באלד דערהרגעט געווארען. נאכדעם איז דער דונער אריין אין דער אפענער טיר פון שטוב און דערהרגעט די אלטע 70-יעהריגע קאטאזשינא גאנדזשיא, וועלכע איז געזעסען מיט'ן קינד ביים אויוון.

דאס קינד, איז ארוים נישט בעריהרט. דער דונער איז נאכדעם ארוים דורכ'ן בוידעם און אין מיטען וועג אנגעצינדען דעם שטרויענעם דאך. די שרפה האט זיך איינגעגעבען אפצולעשען.

א בלוטיגע פערוויילונג

(2) אין דער וואוינונג פון מיכאל גאוואשיעלסקי (ענגעל גאס 6) איז עהערנעכטען פארגעקומען א פערוויילונג אין וועלכער עס האבען אנטיילגענומען איינינגע שכנים.

צווישען דעם באלעבאס פון דער וואוינונג מיט זיין ווייב האט פלוצים אויסגעבראכען א קריגעריי און שפעטער א געשלעג, גאוואשיעלסקי האט גע-כאפט א האק און געצילט דער פרוי אין קאפ אריין. צום גליק האט אייגער פון די געסט א געוואלד ייאן טאמטשאק אנגעכאפט דעם כאן ביי דער האנד און דער קלאפ איז אויסגעקומען דער פרוי אין האנד אריין. זי איז אוועקגעפאלען בענוסענדיג זיך מיט בלוט. צווישען שכנ'ן גאוואשיעלסקי און טאמטשאקען האט אבער ווייטער געדויערט דער קאמף. ערשט די אלארמירטע פאליציי האט ליקווידירט דאס בלו-טיגע געשלעג און ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועל-כע האט די פערוואונדעטע ערטיילט הילף.

וואו געפינט זיך ל. בירנצווייג?

אין דארף טשעזמיניצא נעבען זשגאוו געפינט זיך אנ'ארבייטס-קאלאניע, וואס איז איינגעארדענט דורך דער עוואנגעלישער געמיינדע און ווערט אנ-געפיהרט דורכ'ן דארטיגען פאסטאר. אנהויב היינ-טיגס יאהר איז אהין געקומען א יונגערמאן, לויט'ן אויסזעהען א יוד, אבער אזוי ווי ער האט זיך אנגעגעבען פאר א עוואנגעליקער און אנגע-געבען, אז זיין נאמען איז זייהע, האט איהם קיינער נישט געשטערט און ער האט אפגעארבייט אין דער קאלאניע א פאר חדשים. דורך דער צייט האט זייהע בעקומען עטליכע בריף. אנהויב מערץ איז ער פון דער קאלאניע אוועק און נישט גע-קומען צוריק. דערווייל איז אין דער קאלאניע אנגעקומען עפעס א בריף פאר א געוויסען ל. בירענצווייג, אזוי ווי קיינער האט אין דער קאלאניע אזא נאמען נישט געקענט, האט מען דעם בריף אפגעגעבען דעם פאסטאר, יענער האט אבער דעם בריף נישט גע-קענט איבערלייענען, ווייל דער בריף איז געווען גע-שריבען יודיש.

די טעג איז ערשט דער בריף איבערגעלעזען געווארען און עס שטעלט זיך ארוים אט וואס:

בירנצווייג איז א פאטער פון צוויי קינדער. די לעצטע צייט איז זיי געגאנגען זעהר שלעכט. בירנ-צווייג האט זיך געווענדעט צו זיינע ברידער נאך אמעריקא וועגען שטיצע. אליין האט ער איבערגע-לאזט א פרוי אין בעלכאטאוו און איז אוועק זוכען ארבייט ראן איז ער עס אנגעקומען אין דער ארבייטס-קאלאניע.

אינצווישען איז פון אמעריקא אנגעקומען 20 דאלאר, און די פרוי, וואס איז געווען מיט די קינדער אהין א שטיקעל ברויט און האט געהונגערט, האט דאס געלד נישט געקענט אפנעהמען. אינ'ם דאר-זיגען בריף שרייבט זי וועגען דעם צו איהר מאן רופט איהם, אז ער זאל קומען אהיים.

דעם בריף האט אבער ל. בירנצווייג נישט דערהאלטען, ווייל אין דער קאלאניע איז ער שוין נישט געווען, ווען דער בריף איז אנגעקומען און דער פאסטאר ווייסט נישט וואוהין ר'איז געפאהרען.

פון האנדווערקער-לעבען

נעמענדיג אין בעטראכט, אז דאס איינמעל-דען און אויסמעלדען פון די מיטגלידער אין דער קראנקען-קאסע בעלאסטעט שטארק די האנדווער-קער ווארשטאטען, האט דער צענטראלער יודישער האנדווערקער-פערבאנד נאך א אינטערווענץ בע-קומען דאס רעכט צו ערלעדיגען אלע פארמאלי-טעטען, וואס זענען פערבונדען מיט רעגולירען פון די בעציהונגען צווישען די פערזיכערטע און אין דער קראנקען-קאסע.

לויט א פערשטענדיגונג מיט דער אדמיני-סטראציע פון דער אויסשטעלונג איז דער אויס-פלוג ארגאניזירט געווארען אויף אזא אופן, אז פאר א מינימאלען פרייז (150 זל.) וועט מען הא-בען אין פויזען בעקוועמע צימערען, גוטע בע-שפייזונג (כשר) ווי אויך (און דאס איז דאך דאס וויכטיגסטע) – די בעזיכטיגונג פון דער אויסשטע-לונג אונטער דער אנפיהרונג פון קוואליפיצירטע פערזאנען.

* * *

ווי בעוואוסט האט דער צענטראלער האנד-ווערקער-פערבאנד אין לאדז פאלודניאווא 4 בע-שלאסען צו ארגאניזירען אנ'אויספלוג אויף די פויזנער אויסשטעלונג פאר זיינע מיטגלידער און סימפאטיקער.

דער אפפאהר פון לאדז איז בעשטימט געווא-רען אויף מוצא שבת דעם 14 ד. ח. און וועט דויערען 2 טעג

Dr. med. D. Helman

ספעציאל ארצט פון אויערען- נאז-, האלז-, און קעהל-קאפ-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 68, טעל. 12-20

צוריקגעקעהרט

נעהמט נור אן פון 10–12 און פון 5–7 אווענד.

פלייש וועט נישט טייערער

(מ) אין דער פרעסע בעווייזען זיך לעצטענס ידיעות, אז ס'זאל פארקומען א שטייגערונג פון די פרייזען אויף פלייש. די פרעסע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט קלערט אויף, אז די אינפארמאציעס זענען נישט אמת.

דער פערגרעסערטער וועטערינאר-פערזאנאל וועלכער איז נויטיג, כדי צו זיכערען די נויטיגע קאנטראלע, וועט פערטייערען די שחיטה אויף 25 גר. פאר א בהמה און אויף 10 גר. פאר א קעלבעל.

סטודענטען-פערזאמלונג

מארגען מיטוואך אין אווענד, וועט אין לא-קאל פרויען-גימנאזיום פירמאוויטש 6 פארקומען א פערזאמלונג פון אלע יודישע סטודענטינס און סטודענטען, וואס שטודירען אין אויסלאנד.

פון ארבייטס-געריכט

(ה) אין דער פירמע יצחק מאיר האלפערן, נאוואמעיסקא 5 האט געארבייט אלס בוכהאלטער א געוויסער שלמה ראגאווסקי (קילינסקי 41). ראַ-גאווסקי האט בעקומען 60 זל. א וואך געהאלט מיט מיטאגען.

דעם 21. יוני איז ראגאווסקי אפגעזאגט גע-ווארען פון זיין פאסטען מיט א 2-וואכיגער קינדיגונג.

ראגאווסקי האט איינגעגעבען אין ארבייטס-געריכט און געפאדערט מען זאל איהם צוצאהלען קינדיגונג פאר 3 חדשים 780 זל.; 184 זל. פאר נישט דערעסענע 92 מיטאגען און 120 זל. פאר נישט דערצאהלטע גאושי. דאס ארבייטס-געריכט האט די אלע פאדערונגען דעם אנגעשטעלטען צוגעמשפט, א חוץ דעם דארף די פירמע בעצאהלען געריכטס קאסטען.

אראפגעפאלען א טשעכישער עראפלאן

(–) אין דארף לודי ביי וועליון איז אראפ-געפאלען א טשעכאסלאוואקישער פאסט-עראפלאן פון טיפ „פאסעז".

דער פראפעלער אין די פליגלען זענען צו-שמעטערט געווארען, די ביידע פליהער זענען גע-ראטעוועט געווארען און זענען ארויס אונבעשע-דיגט. אין דער לעצטער וואך איז עס שוין דער צווייטער פאל, וואס אין אונזער שטח פאלט אראפ א טשעכאסלאוואקישער עראפלאן.

פרוי דערלאנגט איהר מאן א פאטש

שיסט ער זיך אריין א קויל אין קאפ

(2) גאנץ רוזא-פאביאניץ איז אויפגערודערט פון דעם טראגישען זעלבסטמארד, וועלכען עס איז דארט בעגאנגען דער 44-יעהריגער אלעקסאנדער טשעסלאווסקי, דער שטעטישער אינזשיניער ביים רוזא-פאביאניצער מאגיסטראט.

טשעסלאווסקי האט זיך אריינגעשאסען א קויל אין קאפ.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד זאל זיין די, וואס זיין פרוי האט איהם אין דער געגענווארט פון א סך געסט אויף אנ'אויפנאהמע ביים וויצע בירגער-מייסטער כאנאצקי — דערלאנגט א פאטש.

אומגליקליכע אראפגע-פאלען פון א לייטער

(2) אויף זגיערזשער 85 איז נעכטען אראפ-געפאלען פון א לייטער דער 15 יעהריגער קאנ-ראד זדראדעק.

דאס יונגעל האט בעקומען א געהיר ן אנציני-דונג און איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל „אננא מאריא".

א גנבה אין דער פאביאניצער יודישער באנק

(ה) נעכטען ביינאכט האבען זיך אין לאקאל פון דער יודישער האנדווערקער-באנק אין פאביאניץ אריינגעכאפט גנבים, אויפגעבראכען די אייזערנע קאסע. אין דער קאסע האט זיך געפונען 2,000 דאלאר מזומן און אויף 2000,000 זל. וועקסלען די גנבים האבען בעמיהט ארויסצונעהמען פון איין אפטיילונג אין דער קאסע נאר א קליינע סומע געלד, זיי האבען זיך נעהט אויס, פאר עפעס דערשראקען און אינמיטען אנטלאפען איבערלאזענדיג דאס איבערי-גע נישט געריהרט.

אין צוזאמענהאנג מיט דער גנבה האט די פאליציי ארעסטירט עטליכע פערזאן, וועלכע מען איז חושד אין דעם אויפברוך.

פאַר די געליטענע אין א"י

די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָט איבערגעגעבען אין סעקרעטאַריאַט פון הילפס-קאָמיטעט פאַר א"י 189 זל. 50 גר., וואָס זענען איינגעפלאָסען לטובת די געליטענע.

די יודישע אַרבייטערשאַפט אין לאָדז

דער קאָמפּף-פאָנד פאַר דער ארץ-ישראל'דיגער אַרבייטערשאַפט

נעכטען איז פאָר.געקומען אַ קאָנפערענץ פון די פראָפ. פעראיינען; נאָדעל, מעטאַל, הויז-ווירטשאַפט, פליישער, טראַנספּאָרט, כעמישע, קעלנער און צוקערוואַרג-אַרבייטער און באַראַכאָוו-פראַקציע ביי די פראָפ. פעראיינען, טעקסטיל, לערער, האָלץ, א. אַ. ווי אויך געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס ווי געזעלשאַפט אָווענט-קורסען פאַר אַרבייטער, דירות קאָאָפּעראַטיוו, באָראָכאָוו ביבליאָטעק א. אַ.

ה' זרובבל פון וואַרשא האָט רעפערירט פאַר די פעראַזאַמעלטע וועגען דער שטעלונג פון די לינקע פועלי ציון צו די געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

נאָך אַ מיינונגס-אויסטויש, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פראָקלאַמירען דעם חודש סעפּטעמבער פאַר אַן אַגיטאַציע- און פּראָפּאַגאַנדע-חודש פאַר'ן אַרבייטענדיגען ארץ ישראל ווי אויך שאַפען אַ זאַמלונג פאַר' קאַמפס-פאָנד פון דער פועלי-ציון-פּאַרטיי אין ארץ ישראל.

עס איז אויפ'ן אָרט געזאַמעלט געוואָרען העכער 700 זל.

גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געוואָרען דורכצופיהרען מיטינגען, פעראַזאַמלונגען און מאַסנבקעס אין אַלע פראָפ. פעראייגען וועגען די געשעהענישען אין ארץ ישראל.

באָראָכאָוו-אָווענט-שול

די אָווענט-שול אויפ'ן נאָמען ב. באָראָכאָוו (ציגעל גאַס 26) מאַכט שוין די לעצטע הכנות צום נייעם שול-יאָהר.

ס'קומען שוין פאַר איינשרייבונגען אַלע טאָג פון 9—8 אין אָוענד אין לאָקאַל פון דער באָראָכאָוו-שול, ציגעל-גאַס 26.

אויף די קורסען וועט געלערנט ווערען: יודיש, פויליש, געשיכטע, חשבון, געאָגראַפיע, פּאָליטישע עקאָנאָמיע א. אַ. וו.

ס'איז אויך פאָראויסגעזעהען אַ ספּעציעלער קורס פון עספּעראַנטאָ, אָנגעפיהרט דורך אַ לערער-ספּעציאַליסט.

פערזאַמלונג פון צייטונג-פערקויפער

אויף דער פערזאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען שבת צונאַכטס אונטער ד'ם פאָרזיץ פון ה' שלמה גאָלדשטיין איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאָלגענדע פערוואַלטונג: פּרעזעס שלמה גאָלדשטיין; וו.-פּרעזעס ישראלקע ראָזענבלום; וו.-פּרעזעס ‹מנואל לעדערמאַן; סעקרעטאַר אברהם וויעלגאָוואַלסקי; קאַסירער יהושע וועלניאַרוש, עקיבה גאָלדבלום, סאַנע ערליך; קאַנדידאַטען: זוסמאַן שמואל, יחיאל ווייגבערג, מנחם אַסם. רעוויזיאָנס קאָמיסיע יוסף ראָטשטיין, יוסל פריימאַן, אברהם בלאַכמאַן. שידס-געריכט: ישראלקע ראָזענבלום, וויינשטיין נחום, האַבערמאַן שמחה, רויטשטיין יוסף, סאַנע ערליך.

אונטערן טראַמוואַי

(—) נעכטען אין אָווענד איז אין רודא-פּאַביאַניק ארונטערגעפאַלען אונטערן טראַמוואַי די 20 יאָהריגע אַנדזשא העכט פון לאָדז נאָווא-זאַזשעווסקא 17, אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל.

פון דער 7-קלאַסיגער קנאַבען-שולע פון יצחק גאָלדבערג

אין דער בעקאַנטער זייט פיל יאָהרען עקזיסטירענדער קנאַבען-שולע פון יצחק גאָלדבערג, אַלטע 1-טער מאַי (פאַסאַזש-שולץ) 16, זענען לעצטענס אויסגעפיהרט געוואָרען גרינדליכע שנויים, כדי די שולע זאָל קאָנען בעפרידיגען די פאָדערונגען פון רעליגיעזען יודישען חנוך, און דערביי זאָלען אויך נישט ליידען אַלע וועלטליכע לימודים, וועלכע ווערען געלערנט שטרענג לויט'ן פראָגראַם פון בילדונגס-מיניסטעריום.

עס איז צו האָפען, אַז מצד די מלמדים און לעהרער וועלען אָנגעווענדעט ווערען אַלע מעגליכקייטען, כדי צו דערגרייכען די ראַנגע לעהר-אַנשטאַלט צו דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאַבע, הן בנוגע דעם סדר-הלימוד, הן בנוגע דער רעליגיעזער ערציהונג, ווי אויך בנוגע דער הנהגה ‹ביטום ודרך-ארץ פון די תלמידים צום רוהם און נוסטעה אין אונזער שטאָט.

עלטערן!

גיט נישט אייערע קינדער אין קיין חדרים אָדער שולען, וואו ס'איז נישטאַ קיין שול-דאָקטאָר, ווייל אַ חדר אָדער שולע אָהן אַ דאָקטאָר—איז סם פאַר'ן געזונד פון אייערע קינדער. גיט אייערע קינדער אריין אין שולען אָדער חדרים וואו ס'איז פערהאַן אַ שול-דאָקטאָר.

„לאָמיר זיין געזונד!"

אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר פראַגען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאַקציע פון דר. ע. אוריסאָן און דר. לעאָן פוקס.

„לאָמיר זיין געזונד"!
אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר געזונדהייטס-פראַגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאָר אויף שריפטליכע אָנפראַגען.

דאָנערשטאָג דעם 5 טען סעפּטעמבער 1929.

128. Modoka.

אייערע צוויי קינדער זענען קראַנק אויף קאָקלוש. זיי געפינען זיך אויפ'ן דאָרף. פרעגט איהר, צי זאָלט איהר זיי אַראָפּברענגען אין שטאָדט אריין מיר האַלטען, אַז דאָס האָט נישט קיין זין. מיר רעכענען, אַז אין לאָדז וועט זיך זייער קראַנקהייט נישט פּע בעסערען. ביי קאָקלוש איז בעסער, ווען די קינדער געפינען זיך אויף פרישער לופט.

129. מאַריק נומער 2.

איהר דאַרפט זיך פון אָנאַניזם אָפּגעוועהנען. איהר מוזט נאָר האָבען אַ ביסעל אַ שטאַרקערען ווילען, כדי זיך צו נעהמען אין די הענד אריין. פערנעהמט זיך מיט גימנאַסטיק, מאַכט זיך אין אָווענד קאַלטע איינרייבונגען, טרינקט נישט קיין אַלקאָהאָל-משקאות. שלאָפט נישט אויף קיין ווייכע אונטערבעטען, דעקט זיך צו מיט אַ לייכטער דעק. לייענט נישט קיין עראָטישע ליטעראַטור. בעמיהט זיך נישט צו בלייבען אייגער אַליין, נאָר מעהרסטענטיילס אין דער געזעלשאַפט פון אַנדערע. מיר זענען איבערצייגט, אַז איהר וועט אין אַ קורצער צייט געזונד ווערען.

130. ש—ן פון יאַקובאַ-גאַס.

די אַלע כמנים, וואָס טרעטען ביי אייך אויף זענען פאָלגען פון אָנאַניזם. איהר דאַרפט זיך דערפון אומבעדינגט אָפּגעוואוינען וועט איהר ווערען פולשטענדיג געזונד. צו האָבען קינדער וועט דאָס אייך נישט פערשאַטען.

131. Zosia № 96.

איהר פרעגט אונז, צי איהר קאָנט וואַרטען מיט דער אָפּעראַציע פון דעם געוויקס אין דער געבערמוטער ביז נאָך דער חתונה.

געוויקסען („גוזען") זענען דאָ פערשידענע. כל זמן מיר ווייסען נישט וואָס פאַר אַ געוויקס איז ביי אייך, קענען מיר אייך קיין עצה נישט געבען. פרעגט זיך אָן ביי דעם דאָקטאָר, וועלכער האָט אייך געהייסען מאַכען די אָפּעראַציע.

טעלעגראַמען

נחום סאָקאָלאָוו

וועגען די א"י-געשעהענישען אין גענף

גענף, 9. (ספּ. טעל.) אין אַ געשפּרעך מיט אַ זשורנאַליסט האָט פּרעז. נחום סאָקאָלאָוו אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג וועגען די פערהאַנדלונגען אין פעלקער-בונד מכוח די געשעהענישען אין א"י.

סאָקאָלאָוו האָט ערקלערט:

— די פערטרעטער פון די רעגירונגען האָבען געהערט קורץ און איינגעהאַלטען. מיר האָבען אויך נישט געקאָנט מעהר ערוואַרטען, רעגירונגען רעדען שטענדיג אַזוי, זיי רעדען נישט אַזוי ווי מיר, יודען, און אויך נישט אַזוי, ווי עס רעדט די פּרעסע. חוץ דעם האָט קיין איינע פון די רעגירונגען נישט געוואָלט אָנריהרען אַ-ער איינרייסען זיך מיט דער מאַנדאַטאַר-רעגירונג, מיט ענגלאַנד.

אויף דער פראַגע, וועלכער פון די רעגירונגס-פערטרעטער האָט געהאַלטען די בעסטע און די וואַרעמסטע רעדע וועגען די געשעהענישען אין ארץ ישראל? האָט סאָקאָלאָוו געענטפערט;

— דער פערטרעטער פון דער פּוילישער רעגירונג, דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי, וועלכער האָט אונטערגעשטיצט אונזער זאַך און האָט בפירוש געזאָגט, אַז איהם אינטערעסירען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל, ווייל פוילען האָט דריי מיליאָן יודישע בירגער. די אַנדערע מיניסטאָרען ראַגעגען האָבען וועגען די יודען נישט גערעדט, זיי האָבען נאָר בעטאָנט די נויטווענדיגקייט איינצושטעלען רוהע און אָרדנונג אין ארץ ישראל און אויך וועגען זייער מיטגעפיהל צו די קרבנות פון די געשעהענישען".

צוליב מאַנגעל אין זריעה

מאָסקווא. (יט"א) די לאַגע אין די יודישע קאָלאָניעס אין קרים און אויף אוקראַינע איז איצט זעהר אַ שווערע צוליב דעם, וואָס טויזענדער יודישע איבערוואַנדערער האָבען נישט קיין זריעה מיט וואָס צו פערזייען זייערע פעלדער אויפ'ן ווינטער.

אין קרים זענען איצט פערהאַן 1600 יודישע קאָלאָניסטען, וואָס האָבען נישט קיין זריעה פאַר זייערע פעלדער. אין אוקראַינע איז די לאַגע פיל ערגער ווי אין קרים. דאָרט זענען פערהאַן איצט 3250 ווירטשאַפטען פון יודישע קאָלאָניסטען, וואָס זענען אַבסאָלוט אָהן זריעה. עס פאָדערט זיך פאַר זיי 3900 צענטנער זריעה, אין גענענפאַל וועלען 3600 העקטאַר לאַנד בלייבען אומבעאַרבייט.

פון רעגירונגס-קאָמיטעט „קאָמזעט" האָט מען ערקלערט דעם קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור, אַז דער „קאָמזעט" וועט פאָדערען פון דער רעגירונג צו העלפען די יודישע קאָלאָניסטען מיט דער נויטיגער צאָהל זריעה אין דער פאָרם פון הלואות.

אין קאַמף געגען קאָלעקטיוויזאַציע

פערברענען יודישע פויערים אַ יודישען קאָלעקטיוו

מאָסקווע (יט"א) דער יודישער קאָלעקטיוו „טשערוויאַקאָוו", אין שטעטעל שאַצק, מינסקער קרייז, איז אונטערגעצינדען און פערברענט געוואָרען דורך די יודישע פויערים, וועלכע זענען געגנער פון דער קאָלעקטיוויזאַציע. די אונטערצינדער האָבען אויסגענוצט דעם מאָמענט ווען די מיטגלידער פון דעם קאָלעקטיוו האָבען אַוועקגעפיהרט אויף זייערע פוהרען די תבואה פון די פעלדער קיין מינסק צו די רעגירונגס-קאָאָפּעראַטיווען, זיי האָבען פערברענט די לאַנדווירטשאַפטליכע מאַשינען פון דעם קאָלעקטיוו און אַ צאָהל הייזער. די שאָדענס ווערען אָפּגעשאַצט אויף דרייסיג טויזענד רובעל.

געלד-מיסברויכען אין קרימער יודישער קאָלאָניע

מאָסקווע, (יט"א) אין דעם קאָאָפּעראַטיוו פון דער קרימער יודישער קאָלאָניע „מערעזשינא" אין יעווּפּאַטאָריע, זענען ענטדעקט געוואָרען געלד-מיסברויכען אויף זעקס טויזענד רובעל. עס ווערט בעהויפּטעט, אַז די ראַזיגע סומע איז פערשווענדעט געוואָרען דורך דעם פאָרזיצער פון דעם קאָאָפּעראַטיוו — דער קאָמוניסט רעזניצקי. — אויף שכורע הולאַנקעס. רעזניצקי איז אַרעסטירט.

סאָוויעטישע אַעראָפּלאַנען באָמבאַרדירען פאָגראַניטשנאַיאַ

בערלין, 9 (אַטע). לויט ידיעות פון כאַרבין האָבען 5 סאָוויעטישע אַעראָפּלאַנען באָמבאַרדירט די גרעניץ-סטאַציע פּאָגראַניטשנאַיאַ און אויפגעריסען דעם וואָקזאַל.

וויען, 9 (ספּ. טעל.) לויט אָפיציעלע מעלדונגען פון נאַנקין האָט די כינעזישע מאַכט אין מאַנדזשוריען פעסטגעשטעלט די ביז-איצטיגע שאָדענס צוליב דער טעטיגקייט פון די רוסישע מיליטערישע טיילען אויף 10 מיליאָן דאָלאַר.

די כינעזער אַרעסטירען ווייטער סאָוויעטישע בעאַמטע.

200 טראָצקיסטען אַרעסטירט

ריגע, 9 (א.ט.א.) אויף אוקראַינא זענען אין אַ רייהע גאַרניזאָנען ענטדעקט געוואָרען אָרגאַניזאַציעס פון טראָצקי'ס אָנהענגער. 200 פערזאָן זענען אַרעסטירט.

ענגליש-סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען

לאָנדאָן, 9 (א.ט.א.) אין די היגע פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז נאָך אין דעם לויפענדען חודש וועלען זיך אָנהויבען אונטערהאַנדלונגען צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען וועגען בענייען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען.

גרויסע פערפלייצונג אין אַמעריקא

ניו-יאָרק, 9 (ספּ. טעל.) נייאָרלעאַן און די אומגעגענד איז געטראָפען פון אַ ריזיגער פערפלייצונג. פיל געביידעס דערונטער אויך שפּיטאָלען געפינען זיך אונטערן וואַסער. די שאָדענס זענען אומגעהויערע.

אַרעסטירט 50 אינזשיניערען און טעכניקער

ריגע, 9 (א.ט.א.) אין די וואַגאָן-פאַבריקען אין בריאַנסק (רוסלאַנד) זענען אַרעסטירט געוואָרען 50 אינזשיניערען און טעכניקער, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין סאַבאָטאַזש.

שרעקליכע שׂרפה אויף אַ שיף

אַמסטערדאַם, 9 (אטאַ) צוליב אַן אויפרייס איז אין האַפען פון ראָטערדאַם אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אויף אַן ענגלישער שיף. 50 אַרבייטער, וואָס האָבען זיך געפונען אויפ'ן דעק פון שיף, האָבען זיך געוואָרפען אין וואַסער אריין, אַלע איבריגע האָבען זיך נישט געקאָנט ראַטעווען. די צאָהל קרבנות איז זעהר גרויס.

ענגליש מיליטער קיין טיבעט

נאַנקין, 9 (א.ט.א.) אין די כינעזישע רעגירונגס-קרייזען האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק דער מאַסען-טראַנספּאָרט פון ענגליש מיליטער פון אינדיען קיין טיבעט, וואָס גרעניצט מיט כינע.

וואַרבורג גלייבט אין שלום

ניו-יאָרק, 9 (יט"א טעלעגראַפיש).

אַהער איז אָנגעקומען דער פאָרזיצער פון אַדמיניסטראַטיוון ראַט פון דער יודישער אַגענץ פעליקס וואַרבורג. וועגען די לעצטע געשעהענישען אין א"י האַלט ער, אַז זיי זענען געשעהען צוליב אַ מיספערשטענדניש ער גלויבט, אַז ס'וועט געלינגען איינצושטעלען פריידליכע בעציהונגען צווישען ביידע פעלקער, וואָס דאַרפען לעבען צוזאַמען.

בעוואַרפען מיט שטיינער

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש).

עטליכע צענדליג אַראַבער זענען בעפאַלען דעם קוואַרטאַל פון די תימנער יודען און בעוואָרפען מיט שטיינער די יודישע הייזער. די פּאָליציי האָט די אַראַבער פערטריבען.

דער קוואַרטאַל איז גערינגט בעוואַכט.

אַראַבישע צייטונגען

ירושלים, 9 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.)

כמעט אַלע אַראַבישע צייטונגען, וואָס זענען ביז איצט ערשינען אַלס וואָכענבלעטער, ערשיינען איצט טעגליך אין אַ קלענערן פאָרמאַט.

אויפרייס-מאַטעריאַל ביי אַ קאָמוניסט

מײנץ, 9 (אַטע) די פּאָליציי האָט אַרעסטירט דעם פיהרער פון די אָרטיגע קאָמוניסטען, ביי וועלכען מ'האָט געפונען אַ גרויסען סכום אויפרייס-מאַטעריאַל.

ציהונג פון דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס — 2-טער טאָג

350,000 זל. – נ"ר 19271.
20,000 זל. – נ"ר 113235.
15,000 זל. – נ"ר 133953.
10,000 זל – נ"ר 120908 66205.
5,000 זל. – נ"ר 81850 102633 174975
3,000 זל. – נ"ר 69858 73170 82746 114041 143658.
2,000 זל. – נ"ר 20204 45797 52891 73096 85467 93923 209637 165212 168200
1,000 זל. – נ"ר 2917 34534 71712 7800 42684 72189 9721 54380 23263 62442 23419 67594 86190 86245 95787 121824 128898 131490 132337 145851 164197 171299 172274 174352 175546 178042.

טראגישער סוף פון א שעהן יודיש מיידעל

וואס האט געשפּילט א ליבע מיט א ווינער באראן

דער באראן האט צוגעזאגט חתונה צו האבען מיט איהר און האט זי פערפיהרט און אװעקגעװארפען — זי קומט צו איהם אין פאלאץ און קעמפט מיט זשאנדארען — זי ווערט דערשאסען אויף טויט — גאנץ וויען רעדט וועגען דעם טראגישען טויט פון דעם ארימען יונגען מיידעל

מיט'ן נאמען ראזא וויטנער קאכט איצט גאנץ וויען. זי איז געווען א שעהנע ראמאנטישע יודי-שע מיידעל און זי האט געהאט א טרויעריגען סוף ווען זי איז אלט געווען איינגאנצען 21 יאהר. רא-זא וויטנער, אדער ווי זי האט אלס קינד געהייסען רייזעלע די שעהנע, האט געשטאמט פון אנ'ארי-מער יודישער פאמיליע אין וויען. איהר פאטער איז געווען א שוסטער, א פרומער גאליציאנער יוד, וועלכער האט געוואוינט מיט דער פאמיליע אין בוימגארטען-דיסטריקט. ראזא'ס מוטער איז אין דער צייט פון מלחמה געשטארבען פון הונגער און עלענד, און דאס יונגע מיידעל איז געבליבען א יתומה.

שוין אלס שול-קינד איז רייזעלע געווען א שעהן מיידעלע, און זי האט ליב געהאט צו לע-זען ראמאנטישע געשיכטעס. ווען זי איז אלט גע-ווארען א 16-17 יאהר האט זי שוין געלעזען פערשידענע ראמאנטישע ווערק פון פערצייטיגע דיכטער און אויך פילע שונד-ראמאנען. דער פא-טער האט זי געווארענט:

— רייזעלע, דו ביזט שוין א מיידעל קיין אין-הרע צו לייטען גלייך, און דו פערנעהמסט דיך נאך מיט קינדערשע געשיכטעס! צו וואס טוי-גען דיר די ראמאנען מיט די ראמאנטישע דרא-מעס, וועלכע דו לעזט? פערגעס נישט, מיין קינד, אז דו האסט נישט קיין מאמען מעהר, וואס זאל אויף דיר אכטונג געבען. פערגעסנישט, אז דו ביזט אנ'ארימע יתומה'לע. לערן דיך בעסער עפּעס אנ-ארבייט, זוך דיר א בעשעפטיגונג, ווייל א מיידעל קאן נישט אייביג זיצען ביים ארימען טאטען אין הויז און לעזען ראמאנען. א יודישע טאכטער מוז דענקען וועגען א תכלית.

— טאטע לעבען, — האט רייזעלע געענט-פערט, — זארג זיך נישט וועגען מיר. איך וועל שוין מיין גליק געפינען. מיין בעשערטער וועט קו-מען פלוצלינג און מיך רייך מאכען. מיין הארץ זאגט מיר, אז איך וועל הייראטען א ריטער אדער א פרינץ.

קיין ראמאנטישער ריטער איז צו דער ארי-מער יודישער מיידעל ראזא וויטנער נישט געקו-מען. זי איז איהם אבער געגאנגען זוכען און — זי האט איהם טאקע געפונען.

אין דער שעהנסטער ווינער גאס, קעגענאי-בער דעם אפערא-טעאטער, געפינט זיך די שעהנ-סטע ווינער קאפע-הויז „סאכער". אין קאפע „סא-כער" קומען הויכע אפיצירען, אריסטאקראטען און די רייכסטע לייט.

ראזא וויטנער איז געווארען א קעלנערקע אין קאפע „סאכער". זי האט זיך געפיהלט גליק-ליך. פון איהר ארימען פאטערס הויז איז זי גלייך אריין אין אנ'אומגעבונג פון רייכקייט, גלאנץ, לוק-סוס, שעהנהייט און מוזיק.

איינמאל האט ראזע אין קאפע געשלאסען בעקאנטשאפט מיט א יונגענמאן, א רייכען פראנט. דאס איז געווען דער באראן גוסטאוו פאן געהמי-לער. ער האט שוין לאנג געווארפען אנ'אויג אויף דער שעהנער מיידעל. ראזע'ן איז דער עלעגאנ-טער פארנעהמער יונגערמאן אויך געפעלען געווא-רען. און ווען די ראמאנטישע מיידעל האט זיך דערוואוסט, אז איהר געליבטער איז אנ'עכטער בא-ראן, און אז ער בעזיצט אין קאמעניץ, טשעכא-סלאוואקיע, א מאיאנטעק מיט א שלאס (פאלאץ), איז זי גאר געווען אין זיבעטען הימעל. ענדליך איז איהר טרוים פערווירקליכט געווארען, און דער „איידעלער ריטער" פון די ראמאנען איז געקו-מען צו איהר און זיך ערקלערט איהר אין הייסער ליבע און איהר געשוואוירען אייביגע טרייהייט.

ראזע האט וועגען דעם דאזיגען גליק דער-צעהלט איהר פאטער. אבער דער טאטע האט אומ-גלויביג געשאקעלט דעם קאפ:

— קינד מיינס, — האט ער געזאגט:

— איך פערגין דיר דיין גליק פון גאנצען הארצען, אבער גלויב מיר, אז עס איז נישט קיין גלייכע זאך, אז א קריסטליכער אריסטאקראט, א באראן, זאל פלוצים הייראטען אנ'ארעם יודיש-מיידעל, די טאכטער פון א שוסטער. איך האב מורא, מיין קינד, אז פון דיין גליק וועט זיך אויס-לאזען א בוידעם, און דיין פריינד וואס דיך פער-פיהרען, אומגליקליך מאכען און אוועקווארפען... גיב-זשע גוט אכטונג, מיין קינד, עס איז נישט קיין קאפילכעל!

אבער ראזע האט נישט געוואלט הערען די פראקטישע טענות פון איהר פאטער. זי האט דעם טאטען ארומגענומען, געקושט איהם און געהאלזט, און א זוש געוויינט פון פרייד.

— וואס ארט מיך, טאטע לעבע, וואס ס'וועט זיין, דערווייל בין איך העכסט גליקליך, און מיין פריינד איז אנ'אנשטענדיגער געבילדעטער מענש. ער ליבט מיך מיט אמת'ער ליבע, און ער האט מיר געשוואוירען, אז ער וועט מיט מיר הייראטען. איך גלויב איהם און איך געטרוי איהם.

זעלבסטפערשטענדליך האט עס דעם באראן געהמילער נישט געפאסט, אז זיין „פריינדין" זאל זיין א קעלנערקע אין א קאפע. האט ער ראזע'ן געגעבען א סומע געלד, און זי האט פערלאזען איהר שטעלע. זי האט זיך געקויפט עלעגאנטע טייערע קליידער און האט זיך געדונגען א פיינע וואוינונג. אז איהר פאטער האט דערהערט וועגען דעם האט ער זיך מיט ראזע'ן צוקריגט און נישט געוואלט מעהר פון איהר וויסען.

פון הארצוועהטאג און שאנדע איז ראזע'ס פאטער קראנק געווארען און אין א קורצער צייט געשטארבען. ראזע האט איהר פאטער בעטרויערט בעוויינט און — די טויטע בעגראבט מען און די לעבעדיגע לעבען ווייטער.

דער באראן געהמילער האט זיין געליבטע ראזע וויטנער גענומען מיט זיך אויף זיין גוט (מא-יאנטעק) אין קאמעניץ, טשעכאסלאוואקיע, וואו ער האט מיט איהר פערבראכט אין זיין שלאס.

ראזע'ס בעזוך ביי איהר געליבטען אין קא-מעניץ האט נישט לאנג געדויערט. נאך א גליקליך פערבראכטער קורצער צייט האט איהר „פריינד" צוריק איהר אפגעפיהרט קיין וויען און אליין איז ער צוריקגעפאהרען קיין קאמעניץ נאטירליך האט ער איהר פערשפראכען, אז גאר אין גיכען וועט ער קומען צו איהר און וועט מיט איהר הייראטען.

ראזע האט געווארט איינציגע מאנאטען און איהר געליבטער איז אלץ נישט געקומען. זי האט צו איהם געשריבען צוערשט פלאם-פייערדיגע ליבע-בריף, אבער די בריף זענען צוריקגעקומען נישט געעפענט. דאן האט ראזע גענומען שרייבען פערצווייפעלטע געבעט-בריף אין וועלכע זי האט איהר געליבטען געבעטען און בעשוואוירען צו קומען צו איהר קיין וויען און מיט איהר הייראטען, ווייל זי פיהלט, אז זי ווערט א מוטער. אויף

די בריף איז אויך נישט געקומען קיין ענטפער. דער באראן האט זיי צוריקגעשיקט. ראזע האט נישט פערשטאנען וואס דאס בעדייט. זי האט שוין פערלאזען איהר רייכע וואוינונג, ווייל זי האט נישט געהאט קיין געלד צו בעצאהלען. זי האט שוין פערקויפט איהרע עלעגאנטע קליידער און גע-וואוינט אין אנ'ארימען צימעל, אבער פון איהר געליבטען האט זי נאך אלץ נישט געהאט קיין נאכריכט.

זי האט זיך דע-מאנט אן דער ווארנונג פון איהר פערשטארבענעם פאטער און האט זיך צו-וויינט מיט הייסע טרעהרען. זי האט אבער נאך אלץ נישט געקענט גלויבען, אז איהר איידעלער ריטער איז א געמיינער פערפיהרער און א נידער-טרעכטיגער שורקע. ראזע איז געפאהרען קיין קא-מעניץ, טשעכאסלאוואקיע, אום צו דערוויסען זיך וואס ס'האט פאסירט מיט איהר געליבטען באראן, פארוואס ער שרייבט איהר נישט און קומט נישט מיט איהר הייראטען.

אז ראזא איז אנגעקומען אינ'ם גוט קאמע-ניץ, איז זי גלייך אוועק אין באראנ'ס פאלאץ. א דינער האט איהר געעפענט די טיר און איהר גע-זאגט, אז דער הער באראן גוסטאוו קען זי לײדער נישט אויפנעהמען.

ראזע איז בלאס געווארען ווי דער טויט. זי איז אריין אין צימער און קוים כח געהאט זיך אוועקצוזעצען אויף א שטול.

— ווארום וויל ער מיך נישט אויפנעהמען? ער איז דאך מיין חתן, — האט ראזא געשטאמעלט.

— איך ווייס נישט — האט געענטפערט דער דינער קאלט און מיט פעראכטונג.

— איך וועל אבער פון דאנען נישט אוועק ביז איך וועל נישט האבען א געשפרעך מיט מיין פערלאבטען — האט ראזע געזאגט.

— איהר זייט זעהר נאאיוו, גנעדיגע פריי-ליין — האט געזאגט דער דינער. דער הער בא-ראן וויל אייך נישט אויפנעהמען. איהר קענט דא נישט בלייבען. איהר מוזט געהן.

— ניין, איך וועל נישט געהן.

דער דינער איז אוועק און איז באלד צוריק-געקומען און דערלאנגט ראזע'ן א טשעק אויף 2 טויזענד שילינג (3 הונדערט דאלאר), מיט די ווערטער:

— דער הער באראן בעצאהלט אייך פאר אייערע ליבעס דינסטען. היער ביסט א טשעק.

ראזע האט שוין איצט אלעס פערשטאנען. צו-ערשט האט זי זיך צעוויינט ווי א קליין קינד, דאן אבער האט זי זיך בערוהיגט, גענומען דעם טשעק און איהם צוריסען אויף פיצלעך און איהם געווארפען דעם דינער אין פנים אריין.

— אט נאט אייך די געצאהלט פאר די „לי-בעס-דינסטען" — האט זי אויסגעשריען.

— מיין פריילין, איהר מוזט געהן פון דא-נען, אויב איהר וועט מיט גוטען נישט פערלאזען דעם צימער, וועלען מיר מיט זשאנדארמען אייך צוריקשיקען קיין וויען.

אין דער פערפיהרטער און בעטראגענער מיי-דעל'ס הארץ האט זיך איצט אנגעצונדען א שרעק-ליכער האס און צארן צו איהר פערפיהרער. ווען דער דינער איז ארויס פון צימער, האט זי פער-שלאסען די טיר און געמאכט פאר דער טיר א באריקאדע. עס זענען באלד אנגעקומען פון דארף 2 זשאנדארמען, וועלכע האבען אויפגעפאדערט ראזע'ן צו עפענען די טיר.

ראזע האט נישט געוואלט עפענען. די זשאנ-דארמען האבען צוגעשטעלט לייטערס צום וואנד און גענומען קלעטערן צום פענסטער. ראזע האט זיך ארומגעקוקט אין צימער. אויף דער וואנד זע-נען געהאנגען יאגד-ביקסען און פיסטאלעטען. אין איהר פערצווייפלונג האט דאס מיידעל געכאפט א פיסטאל פון דער וואנד און געשאסען אויף די זשאנדארמען. איינער פון די צוויי איז פערוואונ-דעט געווארען און איז אראפגעפאלען פון לייטער. באלד זענען אנגעקומען נאך זשאנדארמען און די-נער. עס האט זיך אנגעפאנגען א רעגעלע שלאכט. די זשאנדארמען האבען געשאסען פון די ביקסען אין פענסטער, ראזע האט צוריקגעשאסען מיט א פיסטאל.

עס האט לאנג נישט געדויערט, און ראזע איז געטראפען געווארען פון א קויל אין קאפ. ווען די זשאנדארמען מיט די דינער זענען אריין דורכ'ן פענסטער, איז דאס אומגליקליכע מיידעל געלעגען טויט אין א טייך בלוט.

מען האט זי בעגראבען אין דעם שטעדטעל קאמעניץ, אויפ'ן יודישען בית-עולם.

די ווינער צייטונגען זענען איצט פול מיט ארטיקלען וועגען דער טראגעדיע פון דער שעה-נער יודישער מיידעל.

די דייטש יודישע צייטונג „טאג" און די סא-ציאליסטישע ווינער „ארבייטער-צייטונג", פערלאנ-גען איצט, אז דער פערפיהרער פון דעם מיידעל, דער הארצלאזער באראן גוסטאוו פאן געהמילער, זאל געשטעלט ווערען צום געריכט, און עס זאל געמאכט ווערען אנ'אויספארשונג געגען איהם ווע-גען פערפיהרונג. צי די פאדערונג וועט צו עפּעס פיהרען, ווייסט מען נאך נישט. אבער אלע בע-דויערען די יונגע שעהנע יודישע מיידעל, וואס האט געהאט אזא טראגישען סוף.

איז 20 יאהר ארום דערוויסט זי זיך

אז איהר געשטארבענער מאן לעבט אין אמעריקא און ער איז שטיין רייך

אין ווילנע ווערט איצט דערצעהלט וועגען פאל־גענדער אויסטערלישער געשיכטע:

מיט עטליכע און 20 יאהר צוריק האט פון ווילנע עמיגרירט קיין אמעריקע א יונגע פאר פאלק מיט צוויי קינדערלעך.

דער מאן איז דא גוט געווען בעקאנט אין ווילנע אלס א פערוואלטער פון א גרויסען הינער געשעפט.

תחילה איז זיי אין אמעריקע זעהר גוט געגאנ־גען, שפעטער פלעגט אבער דער מאן פערפאלען ווערען פון שטוב אויף גאנצע טעג און נעכט ביז איינמאל איז ער ארויס פון שטוב און איז פון דאר־מאלסט אן געלם געווארען ווי אין וואסער אריין.

די יונגע פרוי איז געבליבען איינער אליין מיט צוויי קליינע קינדער אויף די הענט און אהן מיטלען צום לעבען, די בעמיהונגען פון דער אמעריקאנער פאליציי צו געפינען דעם פערשוואונדענעם האבען זיך אויסגעלאזט מיט נארנישט.

א פערצווייפעלטע האט זיך די פרוי געווענדעט צום בעקאנטען אמעריקאנער מיליאנער ראקפע־לער פ... וועמען זי האט דערצעהלט איהר טרא־געדיע.

ראקפעלער האט זיך פעראינטערעסירט מיט דער לאגע פון דער יודישער פרוי און האט איר בערגעגעבען דעם גאנצען ענין א פריוואטען דעטעק־טיוו־ביורא. אין א קורצער צייט ארום האט די פרי־וואטע דעטעקטיוו־ביורא צוגעשטעלט דער פרוי א בעשיינינונג, אז איהר מאן איז געשטארבען אין א שטעטעל פון ניו־יארק און האט איהר צוגעשטעלט א בעשיינינונג.

נישט האבענדיג מעהר וואס צו טון אין די פעראייניגטע שטאטען איז די פרוי צוריקגעקומען מיט איהרע קינדער קיין ווילנע, וואו זי האט געהאט פערמעגליכע קרובים.

דא האט זי דערצויגען איהרע קינדער און שפע־טער האט זי א צווייטען מאל חתונה געהאט מיט א ווילנער יודען און אזוי מיט איהם בשלום גע־לעבט. ביז דא נישט לאנג, ווען ס'איז צופעליג געמאכט געווארען פאלגענדע ענטדעקונג.

ווען איהר זוהן האט זיך געפינען אין א שטע־טעל ביי ווילנע, פון וואנען ס'האט געשטאמט זיין פאטער, האט ער דארט בעגעגענט אן אמעריקאנער פון דעם זעלבען שטעטעל, וועלכער האט איהם פערטרויט א סוד, אז זיין פאטער איז נישט גע־שטארבען, לעבט אין אמעריקע אונטער אן אנדער פאמיליע און איז שטיין רייך.

די ענטדעקונג, אז זיין פאטער וועלכען ער האט שוין גאנצע 20 יאהר געהאלטען פאר א געשטאר־בענעם, לעבט, האט אויף איהם געמאכט א שטאר־קען רושם.

ער איז גלייך געקומען קיין ווילנע און דער־צעהלט זיין מוטער די געשיכטע אז זיין פאטער און איהר מאן לעבט אין אמעריקע אונטער א פרעמדער פאמיליע.

וועגען דעם איז אויך געוואויר געווארען דער צווייטער מאן — א פרומער יוד, וועלכער האט דעם גאנצען ענין איבערגעגעבען אין ראבינאט. דער לעצטער האט פערפיהרט וועגען דעם ענין א קאר־רעספאנדענץ מיט'ן ניו־יארקער ראבינאט.

דער זוהן האט אויך אנגעשריבען א בריף צום טאטען, פון וועלכען ער האט בעקומען א תשובה, אז ער וועט זעהן צו פעריכטען זיין חטא. ווי ס'ווייזט זיך, ארויס האט ער דארט שוין מיט יאהרען צוריק אויך חתונה געהאט און האט שוין פון דער צווייטער פרוי קינדער. ער שרייבט אבער, אז ער איז גענוג רייך און ער וועט קאנען בעפרי־דיגען זיינע ביידע משפחות, ער בעט אבער, אז פון דער גאנצער געשיכטע זאל זיך נישט דערוויסען זיין צווייטע פרוי, ווייל ס'קען קומען צו א טראגעדיע.

אויף אזא אופן האט א לעבענס־טראגעדיע צונויפגעפלאנטערט צוויי יודישע משפחות — איינע אין ניו יארק און די צווייטע אין ווילנע און ס'איז נאך דערווייל אומבעקאנט אויף וואס פאר אן אופן וועט דער פלאנטער זיך פונאנדערוויקלען.

צענדליגער סאוו. פאבריקען און שאכטען

נעמען אויף הונדערטער יודישע ארבייטער

דורך דער פערמיטלונג פון „ארט"

מאסקווא, (יט"א) א דאנק די בעמיהונ־גען פון „ארט" וועלען איצט הונדערטער יודישע יונגעלייט קוואליפיצירט ווערען אלס ארבייטער אין דער שווערער אינדוסטריע, דער „ארט" האט זיך געשטעלט אין פערבינדונג מיט א רייה פאבריקען אויפ'ן אוראל, וועלכע האבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט אריינצונעהמען צו זיך יודישע העק־לאסירטע יונגעלייט צו קוואליפיצירען זיי אין פראק־טישער טעכנישער ארבייט. די יונגע יונגעלייט וועלען אנקומען אויף די פאבריקען „מאשינאסטראי", „מאגניסאסטראי" און אנדערע.

צוויי הונדערט יודישע ארבייטער פון די קליי־נע שטעטלעך וועלען אנגענומען ווערען אין די קוויהלערנרובען פון קריוואראגער קרייז. זיי וועלען 4 מאנאטען ארבייטען אלס שווארצע ארבייטער און ווען זיי וועלען שוין זיין גענוג ספּעציאליזירט אין זייער ארבייט, וועט מען זיי געבען קוואליפיצירטע שטענדיגע ארבייט.

ווי פּראָפ. איינשטיין לעבט בײַ זיך אין הויז

(דערצעהלט פֿון אַן אַמעריקאַנער קאָרעספּאָנדענט)

אַ קאָרעספּאָנדענט פֿון דער ניו - יאָרקער „טיימס", ס. וואָלף, איז געווען אין דײַטשלאַנד בײַ פּראָפעסאָר אַלבערט איינשטיין'ען אין הויז, און ער גיט צו איינינגע אינטערעסאַנטע שטריכען וועגען דעם גרויסען געלערטען.

איינשטיינס הויז געפינט זיך אויף האַבער־לאַנד־שטראַסע. דאָס איז אַ נייער געגענד בײַ בערלין. אַ הויז אַרום וואוינט דער רייכערער טייל פֿון דער מיטעל־קלאַס. עס פֿיהלט זיך אין יענער געגענד אַ היימישקייט, אַ צופֿרידענקייט מיט דער ערד, וואָס ס'פּאַסט זיך נישט אַקוראַט צו צו דעם וואוינונגס־אָרט פֿון אַ מענשען, וואָס איז פֿערטאָן אין די הימלען, וואָס זוכט נייע וועלטען.

איינשטיין'ס פֿרוי איז אַ ליבליכע, אַ גאַסט־פֿריינדליכע. זי היט איינשטיינען אָפּ ווי אַן אויג אין קאָפּ, און זי בענעהמט זיך אָפּט צו איהם ווי צו אַ קינד. זי פֿערקעמט איהם די האָר, זי קנעפּעלט איהם צו דעם רעקעל און ענליכעס. זי האָט אויך ליב צו לויבען איהר מאַן. פֿאַר דעם קאָרעספּאָנדענט פֿון דער „טיימס" האָט זי, צום בײַשפּיל, אַ זאָג געטון: „ער האָט אַ וואונדער־שעהנעם קאָפּ, ניין?"

די שעהנקייט פֿון איינשטיינ'ס קאָפּ איז בע־ריהמט. די מאַסע גרויע האָר אויף זיין קאָפּ קוקען אויס אַזוי ווי צו פֿיל פֿאַר זיין קערפּער. ער האָט וואונדערליכע אויגען, וואָס קוקען אַלעמאָל מיט אַ בעהאַלטענעם טרויער אַפֿילו ווען ער לאַכט.

איינשטיין האָט פֿיינט רעקלאַמע, ער קלאָגט זיך פֿאַר וואָס די צייטונגס לייט לאָזען איהם נישט אָפּ. אַלע ווײַלע קומט מען צו איהם מיט אַ נייעם אָנבאָט ווי אַזוי ער זאָל מאַכען פֿאַר די פֿאָטאָ־גראַפֿערס.

ווען איינשטיין זיצט איבער זיינע פּאַפּירען, קען מען צו איהם נישט רעדען. מען טאָר איהם נישט טשעפּען. ער איז אַבסאָלוט אויסגעטון פֿון דער וועלט. ער קוקט אַריין אין זיינע פּאַפּירען און האַלט אין איין בײַסען די ציפּערען. די האַנט זיין האַנד אויף רעכטס און דאָ געהט זי אויף לינקס.

עס מאַכט דעם איינדרוק אַזוי ווי ער וואָלט זיצען און שפּילען שאַך. ער זוכט דעם אמת'ן צוג כדי אַרויסצוגעהען דער זיגער!

און אָט דער גרויסער איינשטיין, וואָס זיצט פֿערטראַכט, וואָס שמייכעלט אַזוי קינדעריש, האָט אויך די געוועהנליכע טעמפּעראַמענט אויסברוכען פֿון אַ הערכשניטליכען מענשען. אָט איז, צום בײַ־שפּיל, אַזאַ פּאַסירונגעל: פֿרוי איינשטיין האָט גע־קאָכט אַ טהעע פֿאַר עטליכע קרובים. ווען אַלע זענען שוין געזעסען בײַם טיש, איז איינשטיין אַריין און האָט זיך אויך צוגעזעצט. ער האָט גענומען עפּעס אין מויל און האָט וויינע וואָס גערעדט, ווען מען האָט גענומען רעדען וועגען אַמעריקע, האָט איינשטיין זיך אַריינגעמישט און געזאָגט, אַז אַמערי־קע יאיז אַ גרויס לאַנד. אַ גראַנדיעזן לאַנד און אַז אַמעריקע האָט אויף איהם אַ טיפען איינדרוק גע־מאַכט. דאַן האָט דער פֿאָרשטעהער פֿון דער „טיימס" געוויזען איינשטיינ'ען אַ צייכענונג וואָס ער האָט גע־מאַכט פֿון איהם, פֿון זיין פּנים. איינשטיינ'ען איז דאָס זעהר געפֿעלען געוואָרען. מיט אַ מאָל האָט זיך איינשטיין אויפגעהויבען מיט דער קונסט־צייכענונג אין דער האַנד, און איז אַרויס פֿון צימער, פֿון דעם צווייטען צימער האָט זיך באַלד דערהערט אַ גערויש.

פֿרוי איינשטיין האָט געזאָגט: „נו, איך ווייס שוין וואָס ער טוט דאָרטען".

ווען מיר האָבען געעפֿענט די טיר פֿון דעם צווייטען צימער, האָבען מיר געזעהן ווי איינשטיין שטעהט אויף אַ שטול און ער פּרובט אַרונטערנעה־מען פֿון וואַנט עפּעס אַ גרויסע בילד וואָס אַ געוויס־סער מאַלער האָט פֿון איהם אַמאָל געמאַכט. איינ־שטיין האָט דאָס בילד נישט ליב. ער האָט בײַז אַ זאָג געטון צו פֿרוי איינשטיין: „איך האָב דיר, דאַכט זיך, שוין עטליכע מאָל געזאָגט, דו זאָלסט אַרונטערנעמען דאָס בילד. איצט וועל איך עס אַליין טון".

דאַכט זיך אַ רוהיגער מענש, אַ פּראָפעסאָר, און פֿונדעסטוועגען שרייט ער אויך אויף דעם ווייב.

ווען דאָס בילד איז שוין געשטאַנען אויף דער ערד, האָט איינשטיין צוגעגעבען אַלץ אין דעם זעל־בען בייזען טון: „איך וויל דאָס נישט האָבען אין מיין הויז, איך וועל עס מיט אַ מעסער צושניידען".

געה וויים אַז איינשטיין קען אויך ווערען אין כעס אַזוי ווי יעדער געוועהנליכער מענש.

אָבער אַ מינוט שפּעטער האָט ער שוין גע־שמייכעלט מיט זיין בעקאַנטען קינדיש־טרויעריגען שמייכעל.

אַ מגפֿה פֿון זעלבסטמאָרד

(ענדע פֿון 3-טע זייט).

חדשים פֿונ'ם היינטיגען יאָהר בעגאַנגען זעלבסט־מאָרד גאַנצע טויזענד נפֿשות, ד. ה., אַז אויף יעדע טויזענד וואַרשאַווער איינוואוינער פֿאַלען אויס צוויי זעלבסטמערדער, אָדער בולט'ער גע־רעדט, קומט אויס, אַז יעדע פֿיר שעה פֿון מעת־לעת בעגעהט עמיצער אין וואַרשע זעלבסטמאָרד, בעת אין בערלין, וואָס איז מעהר ווי צוויי מאָל

אַזוי גרויס, ווי וואַרשע, ווערט יעדע פֿינף שעה בעגאַנגען אַ זעלבסטמאָרד און כמעט דאָסזעלבע בילד איז כאַראַקטעריסטיש פֿאַר ווין, פֿאַר פּאַריז און אַנדערע הויפּטשטעדט פֿון מזרח און מערב אייראָפּע.

ווען מען דערצעהלט די איינוואוינער פֿון וואַרשע אָדער בערלין, אַז יעדע 4 אָדער 5 שעה אין טאָג שטאַרבט עמיצער פֿון טיפֿוס אָדער כאָ־לערע, וואָלט דאָך געוואָרען אַ פּאַניק צווישען דער בעפֿעלקערונג, אָבער ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אַן אַנדער עפּידעמישער קראַנק — וועגען זעלבסטמערדעריי — נעמט זיך עס קיינער נישט צום האַרצען...

אדרבא, מען לייענט בטבע מיט גרויס חשק **אַלע איינצעלהייטען פֿון דעם אָדער יענעם זעלבסט־**מאָרד, בפֿרט נאָך ווען דער זעלבסטמערדער איז געווען מעהר אָדער וועניגער אַ בעקאַנטע פּער־זאָן און שלינגענדיג אָט די איינצעלהייטען, פֿיה־לען מיר גאָר אַליין נישט, ווי די זעלבסטמאָרד־באַצילען כאַפּען זיך אַריין אויך אין אונזער איב־געוויד און סמ'ען אָפּ צוביסלעך אונזער אייגענע לעבענס־פֿרייד און לעבענסלוסט.

און עס איז אַ טעות צו גלויבען, אַז אויף צו בעגעהן היינטיגע צייטען זעלבסטמאָרד איז נויטיג איבערצולעבען וועלכע נישט איז שווערע דראַמע אָדער טראַגעדיע, איז נויטיג דורכצומאַ־כען וועלכע נישט איז טיפֿע פּסיכישע דערשיטע־רונגען.

מען בעגעהט איצט זעלבסטמאָרד פּונקט מיט אַזאַ לייכטקייט, ווי מען פֿאָהרט פֿון איין מדינה אין אַ צווייטער. עס איז געוואָרען אַפֿילו אַ מין ספּאָרט, אַ מין געוועט־לויף צו יענער וועלט...

קיין אויסעראָרדענטליכע טרייב־קראַפֿט איז דערצו לחלוטין נישט נויטיג.

אָט, למשל, האָבען אין דעם אויבענדערמאַנ־טען טאָגיל, וואָס אויפ'ן אוראַל, בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אין איין טאָג צוויי יוגענט־קאָמוניס־טען און איין יוגענט־קאָמוניסטקע, נאָר צוליב דעם, וואָס אין דער דאָרטיגער צייטונג האָט זיך בע־וויזען אַ נאָטיץ, אַז די יוגענט־קאָמוניסטקע די און די שטאַמט פֿון בורזשואַזע עלטערען און נישט געקוקט אויף דעם חמא איהרען—פֿיהרט מיט איהר אַ ליבע דער און דער יוגענט־קאָמוניסט...

און די דאָזיגע נאָטיץ איז שוין געווען גע־נוג, אַז די צוויי לעבענס־לוסטיגע בוימער פֿון אַ נייעם לעבען און אַ נייער צוקונפֿט, זאָלען זיך דערשיסען און אויף זיי קוקענדיג האָט זיך שוין אויך דערשאָסען נאָך איינער אַ קאָמוניסט, וואָס האָט געדרוקט די צייטונג, אין וועלכער עס איז געווען פּובליקירט די ביזוויליגע נאָטיץ קעגען די צוויי חברים זיינע, וואָס האָבען זיך אומגע־בראַכט אָהן אַ זיי־געזונד.

און דאָס נעמליכע איז מיט צעהנדליגער און הונדערטער אַנדערע זעלבסטמערדער, וואָס דעזער־טירען פֿונ'ם לעבענס־פֿראָנט צוליב אַ נאַרישקייט, צוליב אַ קלייניגקייט.

אַלס בעווייז דערצו קאָן דינען דער פֿאַקט, וואָס כמעט אַלע זעלבסטמערדער, ווען עס גע־לינגט אָפּצוראַטעווען פֿון טויט, ווערען בעהערשט פֿון איין ווילען—געראַטעוועט צו ווערען, נישט שטאַרבען, לעבען... אַלע בעטען זיי הילף. די גרעסטע טייל ווייגט, האָט חרטה, זיי בעטען בײַם דאָקטאָר רעטינג א. אז. וו.

(סוף מאָרגען)

פֿאַר 60.000 זל. חפֿצים גערויבט

פֿון דער לעמבערגער עלטעסטער שוהל

לעמבערג, די לעמבערגער שוהל „אור השיר מפרש היום" אויף שה. יאַנאַדנאַס, צווי־שען לואַדאַן סיגנקאַווסקאַגאַס איז אין דער נאַכט פֿון דאָנערשטאָג אויף פֿרייטאָג געפֿאַלען אַ קרבן פֿון גנבים.

די דאָזיגע שוהל איז געבויט געוואָרען פֿון מחבר פֿון „מפרשי חים". אין איהם האָט געדאַווענט בשעה דער בעריהמטער לעמבערגער רב, ר' יוסף שאול נאַטאַנזאָהן און פֿערוואַלטער זענען געווען ר' רפאל און לייב פּרנס. היינט דאַווענען דאָרט בע־קאַנטע לעמבערגער שניט סוחרים און גבאים פֿון דער שוהל זענען: ר' ה"ה ראַטמאַן הערש האַלבער רובינפֿעלד און ווינטרויב.

מען האָט צוגענב'עט: איין גרויסע זילבערנע מנורה, 3 כתרים, 3 פּאָר עצי חיים, 5 יד'ן, אַ שיסעל, אַ קריג, אַ זילבערנע אַהרון־פֿאָרהאַנג, אַ זאַלץ־מעסטעל, 3 קידוש־בעכער, עטליכע קליינע בעכערלעך, אַ הדס און נאָך חפֿצים, אַלע פֿון זילבער.

דאָנערשטאָג אָוועגדס האָט מען געדאַווענט אין שוהלעכל מנחה ומעריב ווי תמיד. דער שוהל־חזן ה' משה לייב שפּירא, האָט עפּיס בעמערקט ווי אַ פֿערדעכטיגער פּערשוין מאַכט אַ יראת שמים־פּנים און דאַווענט שמונה עשרה נאָהענט נעבען איהם מיט אַזאַ חשק ווי אום יום כפּור צו כל־נדרי... מילא, אַז אַ ייד ווערט פֿרום וואָס קען עס עמיצער שאַטען. אפֿשר איז ער אַ בעל־תשובה. אויף קיין סתם פֿרומען ייד האָט דער דערמאָנטער פּערשוין גאָר נישט אויסגעזעהן. דער פֿערדעכטי־גער פּערשוין האָט געזוכט מיט די אויגען איבער־ראַל און מען האָט נישט געקאָנט וויסען צי וויל ער „כאַפּען מלאכים" צי איז עס גאָר אַ „לקח".

מען האָט אָפּגעדאַווענט און דער עולם איז זיך צוגעגאַנגען ווי געוועהנליך.

פֿרייטאָג אין דער פֿריה איז געקומען עפּעגען די שוהל דער אַלטער שמש ה' ישעיה וויטלין. ער **האָט זיך נישט** גערעכט אויף קיין שלעכטס. ער האָט אויפגעשלאָסען די טיר פֿון פּאַליש און פּלוצלינג האָט ער בעמערקט, ווי די צווייטע טיר אין דער זייט פֿון פּאַליש איז עפּיס נישט אין אָרדנונג. ער איז נעהנטער צוגעקומען און האָט דערזעהן, אַז די טיר איז אויפגעבראָכען, דאַן ערשט האָט זיך בעוויזען די גאַנצע „חתונה". דער שמש איז גע־בער שיעור נישט געפֿאַלען אין חלשות. ער איז תיכף געלאָפֿען צום גבאי, ה' ווינטרויב אויף סיעניאַוו־סקאַגאַס 3 און דער ענין איז באַלד איבערגעגע־בען געוואָרען דער פּאָליציי. אַפֿילו די צדקה־פּושקע האָבען די גנבים אויפגעריסען. דער שאָדען בע־טרעפֿט 60,000 זלאָטים.

די דאָזיגע שוהל איז איינע פֿון די עלטעסטע שוהלען אין לעמבערג.

——=:§:=——

יודיש טעאַטער אין פֿילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פֿון א. בעזמאַן.
לעצטער גאַסטראָל פֿון די בעוואוסטע אַרטיסטען
מ. לאַמפּע און פּ. מענדעלעוויטש
אַ וואָך פֿון ביליגע פּרייזן: פֿון 50 גר. ביז 2 זל.
היינט, דינסטאַג, דעם 10-טען, 9 אַ זייגער אין אָווענד
אונאָפּרופֿליך לעצטע געזעגענונגס־פֿאָרשטעלונג
טוביה דער מילכיגער
אין 4 אַקטען פֿון שלום־עליכם. די הויפּט ראָל „טוביה"—מאָריס לאַמפּע.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע־זאַל.
מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.
אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד.

דער גאָלפֿע־מענש

8) סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

אַרעלע איז ענטשוויגען געוואָרען, נישט רעצ־דירענדיג זיך צו פֿאָרטזעצען.

— ניין, איך האָב נישט געזאָגט קיין אמת, — האָט מאָריס רוהיג געענטפֿערט, — אייער פֿעטער איז געשטאָרבען, מיס לעמשטיין.

— געשטאָרבען?! — האָט זי דערשראָקען אויסגערופֿען.

מאָריס האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— מ'האָט איהם דערמאָרדעט בײַ אויסערגעוועהנליכע אומשטענדען.

דעם מיידעלס פּנים איז בלייך געוואָרען ווי קאַלך.

— דאָס האָט מען זיין קאָפּ געפֿונען אין עשער?

— פֿונוואַנען ווייסט איהר עס? — האָט מאָריס אַ פֿרעג געטון מיט פֿערוואונדערונג?

— דאָס איז היינט געדרוקט אין די צייטונגען

— האָט זי געענטפֿערט, און מאָריס האָט אין די גערוּקע, פֿערשאָלטען דעם רעפּאָרטער, וואָס האָט זיך צוגעאײַלט מיט זיין „אַלגעמיינהייט".

איבעריגענס וואָלט זי זיך דאָך פֿריהער אָדער שפּעטער דערוואוסט וועגען דעם טויט פֿון איהר פֿעטער.

דער דאָזיגער גערודנק האָט איהם עטוואָס בער־רוהיגט.

דאָס אָנקומען פֿון דעם סצענאַריסט פֿאָס האָט איהם בעפֿרייט פֿון געבען ווייטערדיגע דער־קלערונגען.

דער סצענאַריסט האָט עפּיס געזאָגט נעוו־באַרד'ן, וואָס מאָריס האָט נישט דערהערט.

דער רעזשיסער איז צוגעקומען צו איהם און איבערגעבענדיג דעם בויגען, געזאָגט;

— פֿאָס קאָן נישט פֿעסטשטעלען פֿון וואַנען דער בויגען נעמט זיך. ס'איז מעגליך, אַז דער מאַנוסקריפּט איז צוגעשיקט געוואָרען מן הצד, עס איז אויך מעגליך, אַז מיר האָבען איהם בעקומען צוזאַמען מיט אַנדערע פּאַפּירען פֿון אונזערע פֿאָר־געגנער. ווען איך האָב געקויפֿט די דאָזיגע סטוריע, זענען צו אונז אַריבער גאַנצע אַרכיוען, אין וועלכע מיר האָבען זיך נאָך ביז־איצט נישט פֿונאַנדער־געקליבען...

ער האָט אומגעדולדיג אַ קוק געטון אויפ'ן ווייגער און פֿערענדיגט:

— און איצט, מיסטער בראָקמאַן, וואָלט איך אייך זעהר געבעטען, מיך אָפּצולאָזען. מיר פֿאָה־רען אַרויס מאַכען אויפֿנאַהמעס צעהן מייל פֿונ־דאַנען, און איך בין געצוואונגען אַנצוטרויען די הויפּט־ראָלע צו אַ מיידעל, פֿון וועלכערס פֿינגעל־שען קאָפּ האָט היינט אַרויסגעשטויסען אַלע אוי־רעען וואָס וואָלטען איהר היינט צוניץ געקומען.

אומגעריכט פֿאַר זיך גופֿא, האָט מאָריס זיך געוועדעט צו נעוובאַרט'ן מיט אַ ביטע:

— דערלויבט מיר צו פֿאָהרען מיט אייך אויף די אויפֿנאַהמעס... איך גיב אייך מיין עהרען וואָרט, אַז איך וועל נישט שטערען.

רוזעק נעוובאַרט האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ, אַז ער איז מסכים.

צעהן מינוט שפּעטער איז מאָריס געזעסען אויף אַ וואָגען צוזאַמען מיט אַרעלען וואָס האָט פֿערבי־טען אין פֿילם די בעריהמטע מענדראָזאַ.

ווען זיינע נערווען וואָלטען נישט געווען אָנ־געשטרענגט וואָלט איהם געוויס זעהר אימפּאָנירט די דאָזיגע שכני'שאַפֿט.

קאַפּיטעל פֿינף

דער באַלעבאָס פֿונ'ם שלאָס

אַרעלע האָט לאַנג מיט איהם נישט פֿערפֿיהרט קיין שמועס.

דער בעוואוסטזיין, אַז ער האָט אויפ'ס כוח אָנגעצוואונגען זיין בעקאַנטשאַפֿט מיט איהר, און דאָס וואָס זי האָט זיך אַלץ מעהר געשראָקען פֿאַר איהר גורל, מיט'ן דערנעהנטערען זיך צום בע־שטימטען אָרט — אָט, די בײדע זאַכען האָבען גע־מאַכט אונמעגליך דאָס פֿערפֿיהרען אַ שמועס.

— איך זעה, אַז אייער מיסטער לעמעל פֿאָהרט אויך מיט מיט אייך, — האָט זיך מאָריס לסוף אָפּגערופֿען, פֿאַמעלעך אַ קוק־טוענדיג אויף זיין שכנ'טע.

— ער פֿאָהרט שטענדיג אויף די אויפֿנאַהמעס.

— האָ טראָכ מיידעל געענטפֿערט.

פֿיהלענדיג, אַז איהר שווייגען ווערט נישט אַנ־שטענדיג, האָט זי צוגעגעבען:

— מיר מאַכען די אויפֿנאַהמעס אין דעם גרוי־סען שלאָס פֿון דעם הער גרעגאָרי פֿען.

— זענט איהר שוין דאָרט געווען?

זי האָט אַ קוק געטון אויף איהם מיט צוזאַמענ־געצויגענע ברעמען. און אומצופֿרידען אַ פֿרעג געטון:

— צו וואָס פֿרעגט איהר עס?

— נאָר פּשוט, ווייל ס'איז מיר אָנגענעהם צו הערען אייער קול, — האָט געלאַסען געענטפֿערט דער יונגערמאַן — הער גרעגאָרי פֿען?.. דאַכט זיך, איך האָב שוין ערגיץ געהערט דעם נאָמען...

אַרעלע האָט געשוויגען.

— ער האָט עטליכע חדשים, דוכט מיר, פֿער־בראַכט אויף באָרנעאָ?

— ער איז אַן עקעלהאַפֿטער פּערשוין! — האָט שאַרף אויסגערופֿען דאָס מיידעל — איך האַס איהם!

די סיבה פֿון איהר שנאה האָט זי נישט דער־קלערט.

מאָריס האָט נישט געהאַט קיין דרייסטקייט די פֿונאַנדערצופֿרעגען, אָבער פּלוצים האָט זי אַליין אָנגעהויבען צו רעדען:

— איך בין צוויי מאָל געווען אין זיין שלאָס, דאָרט איז דאָ אַ פּרעכטיגער פּאַרק, וועלכען דער מיסטער נעוובאַרט האָט שוין עטליכע מאָל אויסגע־נוצט אויף אויפֿנאַהמעס... איך האָב זיך דאַן בע־טייליגט אַלס פּשוט'ע סטאַטיסטקע, ער האָט אַבּ־אויסטערלישע שטאַנדפּונקט און בעצוג צו פֿרויען, ובפֿרט צו אַרטיסטקעס... הגם איך האַלט זיך נאָך גאַנץ ווייט פֿון צו זיין אַן אַרטיסטקע, — האָט זי שנעל צוגעגעבען — איך וויל זאָגען, אויף פֿרויען, וואָס שפּילען נישט צוליב פֿערגעניגען, נאָר צוליב פֿערדינסט. היינט, האָנקען נאָט, מאַכען מיר נאָר איין סצענע, און, ס'קען זיין, אַז ער וועט אפֿשר נישט זיין אינדערהיים... כאָטש ער וועט שוין רוקא דאָ זיין... ער איז שטענדיג אינדערהיים, ווען איך קום צופֿאָהרען...

(פֿאָרטזעצונג קומט).

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג
און יו"ט 2 נאכמ., לעצטער סעאנס 10 אוו.
אויפ'ן 1. סעאנס – פרייזען פערקלענערט
קינא אין גארטען

היינט און פאלגענדע טעג!

דער מענש מיט אלויטערער נשמה

פרעכטיגע דראמע אין 10 אקטען. :—: אין די הויפט=ראלען:

ZBYSZKO SAWAN, ALINA KONOPACKA i EUGENJUSZ BODO

נעכסטער פראגראם: „דער שמייכעל פון גורל" דראמע פון הערצער אין 12 גרויסע אקטען. אין די הויפט-ראלען: J. Smosarska, J. Węgrzyn, K. Junosza-Stępowski

---

קינא-טעאטער ZACHĘTA

זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע היסטאריש'ע דראמע א.נ. היינט און פאלגענדע טעג!

„לוקרעציא באַרזשיא" (Lukrecja Borgia)

אין די הויפטראלען: KONRAD VEIDT, PAWEŁ WEGENER i LIANA HAID

נעכסטער פראגראם: „די טענצערקע" מיט DOLORES del RIO אין דער הויפטראלע.

הכחשה.

צו דעם אנאנס, וואס איז געווען אין פרייטאג'דיגען „נייעם פאלקסבלאט" פון ה' אלי' קימעלפעלד, שטעל איך פעסט פאלגענדעס: ס'איז נישט אמת, וואס ער זאגט! דאס געשעפט איז יא ערלעדיגט ביי דער פירמע אקצ געזעלש. ר. ראזענבלאט, וועלכע קען דאסזעלבע צו יעדע צייט בעשטעטיגען. צו זיינע כלומר'שטע טענות וואס ער האט, האבען מיר זיך שוין פערלאזט אויף מענשען.
א. מאנספעלד.

א פראקטישער צושניידער

צו מענער-קאנפעקציע, ווי אויך צו מאס-ארבייט, וועלכער קען אויך צושניידען מיט א מאשין זוכט א פאסטען. איך בעזיץ גוטע רעפערענצען. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „M. H."

השבת אבדה.

ס'איז פערלוירען געווארען 2 נאטיץ-ביכלעך, א מיליטער-ביכעל און 3 וועקסלען בלאנקא אויפ'ן נאמען אלתר אנפאנג. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג אין דער עקספעדיציע, זאוואדזקא 7.
9175

טליתים=פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיעננא 1,

אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
צוריקגעקעהרט
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער=שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6–9 אוו.

Dr. JACÓB EYCHNER

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטע
אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24
נעהמט אן פון 7 – 8 אוו.

Dr. Robinzon

10 פיעטריקאווער 10. טעל. 31=86
צוריקגעקעהרט.

DR. MED.
A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

פעראיין „בית=לחם"

היינט, דינסטאג, דעם 10. סעפט. ד. י. פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל (ווסכאדניא 70) די אויסערארדענטל.

אלגעמיינע פערזאמלונג

ביי יעדער צאהל מיטגלידער.
צוליב די דרינגליכקייט, ווערען געבעטען אלע מיטגלידער פינקטליך צו ערשיינען. 9181 די פערוואלטונג.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
Józefa Aba

w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12.

די דירעקציע מאכט בעקאנט, אז דער אונטערריכט אין דער פארשולע (פרעבעל-שולע) פאר קינדער פון ביידע געשלעכטער וועלען זיך אנהויבען דעם 25. סעפטעמבער ד. י.
Dyrektor J. AB. 9169

דער לימוד איז דער בעוואוסטער
7=קלאסיגער קנאבען=שולע פון יצחק גאלדבערג

אלעע 1=טער מאי (פאסאזש-שולץ) 16,
הויבט זיך אן דעם 1=טען וורזשעשיען (כ"ז מנ"א הבע"ל).

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים קומען פאר אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאכמ. דאס לעהרער-פערזאנאל פאר די למודי-קודש פון התחלת-קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, תוספות, ווי אויך לה"ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול-יאהר צוזאמענגעשטעלט פון די בעסטע פעדאגאגען אין אונזער שטאט — מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי-חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט'ן פראגראם פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאכלייט. נעמענדיג אין בעטראכט די איצטיגע שווערע מאטעריעלע לאגע אין אונזער שטאט, צוליב וואס פיל ווצניגער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קאנענדיג שיקען זייערע קינדער אין פריוואט-שולען אדער קאנצעסיא נירטע חדרים, צוליב דעם פאר זיי צו הויכען שכר-לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אפצוגעבען אין די פאושעכנע שולען, ווערען פאר די לעצטע

די פרייזען ערמעסיגט ביז 50 פראצענט.

8=קל. רעליגיעזע גימנאזיום
פון דער געזעלשאפט
„תורה ודרך ארץ" אין לאדז
60 צעגעלניאנא 60.

איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאר טעגליך פון 1–9 פארמיטאג אין קאנצעלאריע פון גימנאזיום, פראנט, 2. שט. ס'ווערט געעפענט א ספעציעלע קלאס Ao פאר קינדער פון 5 יאהר אן
9137 די דירעקציע.

יעהרליכער אווענד-קורס פאר וועבערייי
ביי דער
האנדווערקער=שולע
פאמארסקא 46/48, טעל. 63=80.

די קאנצעלאריע נעהמט אן איינשרייבונגען מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 7–9 אווענד.
9139

Dr. med.
J. Makowski

קינדער-
קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף
CEGIELNIANA 8
tel. 50-02
עמפפענגט פון 4–6 נאכמ.

Dr. med.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציעל ארצט פאר נירן בלאזן-און הארן - קראנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4–7 אוו.
נעמט אויך אן אין דער לעטשניצא „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון 12½ ביז 2 זייגער נאכמ

Dr. med.
H. LAJCHTER

צאהן-כירורג
דזיאסלע-, קין-, גימען-, און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

Dr. med.
W. EYCHNER

גינעקאלאג=אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6–8 אווענד.

Dr.
HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-
וענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוועכע.
נארוטאוויטש 2 טעל. 79 80.
[illegible]

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט-און וענערישע קראנקהייטען אין ליכטהיילאינסט רענטגען
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

א צימער

מיט א קוך אדער 2 צימער אהן א קוך מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „I. D."

Zaginione zostały następujące weksle:

1) Weksel na zł. 50.— wyst. I.M. Goldkranc, zlecenie D. Gerszt, Łódź, pł. 20/9.29,
2) Weksel na zł. 45.— wyst. Ch. Goldman, zlecenie Sz. Kac, Łódź, pł. 15/9.29,
3) Weksel na zł. 100.— wystawca G. Temer, zlecenie S. Licht, Lubaczow, pł. 16/9.29,
4) Weksel na zł. 185.— wyst. B. Berkowicz, zlecenie D. Szałdajewski, Łódź, pł. 17/9.29,
5) Weksel na zł. 75.— wyst. W. Makowski, zlec. Sz. Bornstein, Łódź, pł. 20/9.29,
6) Weksel na zł. 50.— wystawca I. Miller, zlecenie D. Szałdajewski, Łódź, pł. 20/9.29
7) Weksel na zł. 100.— wystawca P. Wolf, zlec. D. Szałdajewski, Łódź, pł. 22/9.29,
8) Weksel na zł. 100.— wystawc P. Szwicer, zlec. Fridlender, Chodecz, pł. 25/9.29,
9) Weksel na zł. 45.— wystawca D. Nadel, zlec. D. Gerszt, Łódź, pł. 25/9.29,
10) Weksel na zł. 100.— wyst. R. Krojngold, zlec. M. Fefer, Białogr., pł. 25/9.25.
11) Weksel na zł. 50.— wyst. L. Tojchman, zlec. M. Rajngold, Warszawa, pł. 26/9.29,
12) Weksel na zł. 50.— wystawca M. Kolski, zlec, D. Szałdajewski, Łódź, pł. 29/9,
13) Weksel na zł. 50.— wyst. P. Rabiszewski, zlec. I. Zylberszac, Łódź, pł. 28/9.29,
14) Weksel na zł. 100. wystawca M Lejzerowicz, zlec. D. Szałdajewski, Łódz, pł. 30.9
15) Weksel na zł. 50.— wyst. Ch. Cutkiewicz zlec. D. Szałdajewski, Łódź, pł. 30/9.29,
16) Weksel na 100.— wystawca A. Heine, zlec. L. Rau, Łódź, pł. 30/9.29.

Weksle powyższe unieważniam. Zwrócić takowe za wynagrodzeniem do Szałdajewskiego, Główna 42, tel. 50-64.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 5–9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאנא 43, טעל. 32=41
צוריקגעקעהרט.
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (הארר-אויספאל)
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינציגע פראצאחניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, הי: וואלידקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גארטעלען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריקגעקעהרט.

אן אנשטענדיגער יונגערמאן

מיט גוטע רעפערענצען, זוכט א פאסטען אלס געהילפס-בוכהאלטער, אדער אנגעשטעלטער אין א געשעפט. אפערטען אונטער „A. B."

האנד = נייהערס (רינס)
צו וועסטען
ווערען געברויכט

ס'קען זיך אויך מעלדען א פרעסער, א אונטער-מאשינער און א לערן-יונגעל באלד געצאהלט צו לעווקאוויטש. זאוואדזקא 17.

אן אבערלאק-מאשין

3 פעדימדיג אין נייעם צושטאנד געלעגענהייטליך צו פערקויפען. ביי פריד, פאמארסקא 53.

עס איז נויטיג א לערן-יונגע

צו גאלאנטעריע-ארבייט געגען באלדיגע צאהלונג ביי ש. שפילקא אלטער מארק 13.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.